

Udsatte unge i det senmoderne samfund

Bachelorprojekt januar 2017

Socialrådgiveruddannelsen, Aalborg Universitet

Berit Neye Christensen, Astrid Jung Berg Bendtsen og Rikke Christensen

De smukke unge mennesker

De kom flyvende med storken
til dette gudsforladte sted
fra alle fire verdenshjørner
hvis vi tar det hele med

Og nu er de blevet voksne
ligner ikke mere sig selv
stemmerne er forandret - men
vi kender dem alligevel

Åh de smukke unge mennesker
pludselig er de stukket af
som legesyge sommerfugle
den allerførste sommerdag
hva det er de vil med livet
det ka kun de selv forstå
åh de smukke unge mennesker
gid de længe leve må

Der var nogen som blev tilbedt
andre måtte nøjes med
digitale vuggestuer
og tilfældig kærlighed

Kim Larsen

"Denne opgave er udarbejdet af studerende på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet, som led i et uddannelsesforløb. Den foreligger urettet og ukommenteret fra socialrådgiveruddannelsens side og er således et udtryk for forfatterens egne synspunkter".

Eksamensopgave

SOCIALRÅDGIVERUDDANNELSEN – 7. SEMESTER

MODUL 13 – BACHELORPROJEKT

Navn:	Berit Neye Christensen		
Studienr.:	2012 4022	Studentmail:	Bnch12@student.aau.dk
Navn:	Astrid Jung Berg Bendtsen		
Studienr.:	2012 3027	Studentmail:	Abendt12@student.aau.dk
Navn:	Rikke Christensen		
Studienr.:	2013 3395	Studentmail:	Rchr13@student.aau.dk

Titel:	Udsatte unge i det senmoderne samfund
Engelsk titel:	Risk youth in late modern society
Antal anslag:	172.805
Vejleder:	Vibeke Bak Nielsen
Gruppenr.:	26
Dato:	4. januar 2017

Denne forside tæller ikke med i antal anslag!

Indholdsfortegnelse

ENGLISH ABSTRACT	3
INDLEDNING	4
SOCIALE PROBLEMER	5
SOCIALT UDSATHED OG MARGINALISERING I DANMARK	6
DOMINERENDE SOCIALE PERSPEKTIVER	9
ET INDIVIDUALISERET PERSPEKTIV:	9
ET FAMILIEORIENTERET PERSPEKTIV:	10
ET SOCIALPÆDAGOGISKE INTEGRATIONSPERSPEKTIV:	10
SAMFUNDETS UDVIKLING	11
UDSATTE UNGE I DANMARK	14
SAMFUNDET I DANMARK GENNEM TIDERNE	15
DET TRADITIONELLE SAMFUND:.....	15
DET MODERNE SAMFUND.....	15
DET SENMODERNE SAMFUND.....	16
POLITISKE DISKURS	17
PROBLEMSTILLING	18
PROBLEMFOMULERING	19
AFGRÆNSNING	19
BEGREBSDEFINITIONER	20
UDSATHED	20
SOCIALT MARGINALISERET	21
SENModerne SAMFUND	21
PRÆSTATIONSSAMFUNDET.....	21
HJEM VI IKKE TRADITIONELT FORBINDER MED UDSATHED	21
VIDENSKABSTEORI	22
METODE	24
OVERVEJELSER OM FREMSKAFFELSE OG ANVENDELSE AF EMPIRISK MATERIALE	26
GRUPPEINTERVIEW	26
LOVGIVNING.....	28
DESIGN OG KVALITET	28
OVERVEJELSER OVER ANALYSE STRATEGI.....	28
DESIGNETS KVALITET OG KONSISTENS	29
EMPIRI	29
STYRKER OG SVAGHEDER VED VORES INFORMANTER.....	29
PROJEKTETS KVALITET	30
VALIDITET	30
RELIABILITET	31
TEORETIKERE	31
PRÆSENTATIONSSAMFUNDET.....	31

DIAGNOSER/DEPRESSION	36
GIDDENS OG INDIVIDET I DET SENMODERNE SAMFUND	40
PROJEKTETS INTERVIEWMATERIALE.....	44
CASE OM EMMA.....	44
SPØRGSMÅL TIL FÆLLES FORUM AF VEJLEDERE	47
ANALYSEAFSNIT.....	48
PRÆSTATIONSSAMFUNDET	48
ANALYSE DIAGNOSER.....	53
ANALYSE AF GIDDENS – MODERNITETENS ØGEDE REFLEKSIVITET OG DEN REFLEKSIVE SELVIDENTITET	59
OPSAMLING PÅ ANALYSEAFSNIT	63
PRÆSTATIONSSAMFUNDET.....	63
DIAGNOSER.....	64
IDENTITET I DET SENMODERNE SAMFUND	65
VURDERINGSAFSNIT.....	66
KONKLUSION.....	69
PERSPEKTIVERING.....	72
HVEM ER FREMTIDENS UDSATTE UNGE?.....	72
SKAL VI REVURDERE VORES SYN PÅ UDSATTE, SOM VI FORSTÅR DET I DAG?	73
HVAD BETYDER DET FOR OS SOM SOCIALRÅDGIVERE?	74
LITTERATURLISTE	76

English abstract

This study investigates risk youth and their background, taking its basis in a problem that has only been made known in recent years. It was interesting for us to find that 50 % of risk youth in the ages 18-24 years old come from families with drug abuse, homelessness, mental illness or crime. However, the other 50 % come from backgrounds where no risk indicators are present and with no related contact with social authorities. This means that a large part of risk youth come from families, which would not formally be considered to be vulnerable backgrounds. By taking our starting point in the latter group, we set out to investigate risk among youth in Denmark. Has this “unlikely” group always existed and somehow been able to stay out of the search light of the social authorities or is it a new phenomenon?

By setting up a focus group consisting of professionals within the field and by presenting them to a real life case related to this problem, we were able to gain an understanding of risk youth, specifically the group that comes from backgrounds, which we do not traditionally consider especially vulnerable.

While investigating the professional perspective through a qualitative focus group interview, we uncovered some of the factors, which can be related to risk youth, who may come from homes with very few risk indicators.

Theories on late modern society, its conditions and influence upon the individual is also used to gain an understanding of the individual's personal development and the problems that can occur from heavy pressure from the surrounding environment, e.g. Anthony Giddens.

Based on our findings, it can be concluded that the requirements and expectations related to late modern society plays a large role in the development of some of the factors that lead to risk youth. Some young people experience a large amount of pressure from their surrounding environment, which can seem difficult to handle. This can result in extensive pressure from within the individual itself to always reflect on its own personal development and achievements, possibly leading to depression and other mental illnesses. Finally, based on the conclusion, we have tried to put the problem into perspective.

Indledning

I vores bacheloropgave har vi valgt en problemstilling, som vi selv finder interessant. En problemstilling, som først er blevet synlig gennem omfattende evidensbaseret forskning i de senere år og som får os, som kommende socialrådgivere, til at undrer os. En undersøgelse med udgangspunkt i udsatte unge i alderen 18-24 årige viser nemlig, at knap 50% af udsatte unge i Danmark kommer fra hjem, hvor der er registreret en af følgende risikofaktorer: misbrug, hjemløshed, psykisk sygdom eller fængselsophold. Således kommer knap 50% af alle udsatte unge altså fra hjem, som har haft kontakt til de sociale myndigheder.

Det interessante sker, når vi vender blikket den anden vej, mod de resterende af de udsatte unge. Her viser det sig nemlig, at lidt mere end 50% af alle udsatte unge i Danmark, kommer fra hjem, hvor ingen af ovennævnte risikoindikatorer har været til stede. Således kommer mere end halvdelen af alle udsatte unge i Danmark, fra hjem der ikke tidligere har haft nogen former for kontakt til de sociale myndigheder. Hjem som vi ikke traditionelt forbinder med udsathed (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 13-14).

Med udgangspunkt i vores social faglige uddannelse finder vi netop dette interessant. Vi ønsker derfor igennem vores undersøgelse, at opnå forståelse for udsathed blandt unge i Danmark. Vi er nysgerrige på hvorfor netop denne gruppe af udsatte unge som kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed, igennem de senere år er dukket frem. Om de altid har været der, og vi af en eller anden grund først ser dem nu eller om der er tale om en ny gruppe indenfor udsatte unge. Ved at afholde et kvalitativt fokusgruppeinterview med de professionelle, som til dagligt arbejder udsatte unge, har vi mulighed for at opnå en større forståelse den gruppe af udsatte unge som kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed. Dernæst har vi mulighed for at sammenholde vores materiale fra interviewet med relevant teori indenfor området, og dermed se vores problemstilling i et større perspektiv.

Igennem et kvalitativt fokusgruppeinterview ønsker vi således, fra det professionelle perspektiv, at få et indblik i de faktorer, som kan have en sammenhæng med den udsathed vi ser blandt unge som kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed. Vi vil derfor, igennem vores indsamlede kvalitative viden, på baggrund af en case der har sit udgangspunkt fra den virkelige verden, forsøge at opnå forståelse for

disse udsatte unge. Dette ved hjælp af relevant viden samt teori fra flere forskellige teoretikere, heriblandt viden og teorier om det senmoderne samfund, dets vilkår og tendenser samt dets påvirkning på det enkelte individ.

Sociale problemer

Vi vil i dette afsnit se på definitionen af et socialt problem. Vores projekt omhandler det sociale arbejde med de udsatte unge der kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed, så hvorfor er vores problemstilling et socialt problem, og hvad ser vi som et socialt problem?

Begrebet "socialt problem" er ikke nemt at definere, ligesom "socialt arbejde" heller ikke nemt lader sig indfange i en endegyldig definition. De sociale problemer fremstår ofte som komplekse og sammensatte, idet den sociale problemstilling ofte gemmer på mere hos den enkelte eller dennes familie. Dette bevirker, at det sociale arbejde skal kunne imødekomme en vis mangfoldighed af teorier, metoder og redskaber. Netop denne mangfoldighed og den evige forandring i denne, gør det til en evig udfordring at skulle indkredse en definition af sociale problemer samt det sociale arbejde generelt (Jacobsen & Pringle, 2008, s. 37).

En anden ting som spiller ind i forhold til at definere sociale problemer, er det faktum at selve det sociale arbejde, er opbygget omkring 3 store områder, nemlig sociologi, psykologi samt jura. Disse 3 områder ser alle forskelligt på sociale problemer. Den sociologiske tilgang til sociale problemer, vil mene, at sociale problemer er en konsekvens af samfundsudviklingen. Den psykologiske tilgang vil mene, at sociale problemer er genereret af det enkelte individ selv, idet der her er fokus på at genoprette individet samt dennes dysfunktioner. Den juridiske tilgang vil mene, at de sociale problemer skal styres gennem de sociale forvaltninger, dette med udgangspunkt i regler og administration, i langt højere grad end det enkelte individ (Jacobsen & Pringle, 2008, s. 38).

Så hvordan kan man så definere " sociale problemer"?

George Ritzer¹ har defineret sociale problemer som følgende:

"Sociale problemer kan defineres som sociale forhold, som en betydelig andel af befolkningen er opmærksomme på, definerer som sociale problemer og opfatter som nødvendige at gribe kollektivt ind overfor. Disse sociale forhold er årsagsbestemte og har konsekvenser på det individuelle, det socialpsykologiske samt på det samfundsmæssige niveau" (Jacobsen & Pringle, 2008, s. 42).

Med udgangspunkt i denne definition er vores problemstilling et socialt problem, idet disse udsatte unge, alle kæmper med problemstillinger, der har konsekvenser på alle disse 3 niveauer. Man vil dog kunne diskutere om problemstillingen ifølge de første linjer er et socialt problem, idet vi IKKE tænker, at dette er en problemstilling som "en betydelig andel af befolkningen" er opmærksomme på. Dette med baggrund i det faktum, at dette er en problemstilling, som man indenfor det sociale arbejde først er blevet opmærksomme på indenfor de senere år. Spørgsmålet er så, om denne gruppe udsatte unge, fra hjem som man ikke traditionelt forbinder med udsathed, er en nyopstået målgruppe eller om denne målgruppe altid har været der, men at vi blot ser anderledes på den i det senmoderne samfund end vi gjorde tidligere?

Hvad er det der gør at vi i det senmoderne samfund, har en gruppe unge som nu defineres som udsatte, til trods for at de kommer fra hjem, som vi ikke traditionelt forbinder med udsathed? Og hvad betyder det egentlig at være udsat i det senmoderne samfund?

Socialt udsathed og marginalisering i Danmark

For at få en bedre forståelse af begrebet socialt udsathed og social marginalisering, vil vi benytte os af SFI undersøgelsen *"Familiebaggrund og social marginalisering i Danmark"*. Denne rapport vil hjælpe os til at få en bedre forståelse af netop disse begreber.

Det at være udsat i dag, kendetegnes oftest ved mennesker der af en eller anden grund befinder sig på kanten af samfundet. Derfor forbinder man ofte udsatte med, at værende hjemløs eller stofmisbrugere, men det at være hjemløs eller stofmisbruger står sjældent alene. Er man f.eks. hjemløs, har man ofte en form for misbrug eller sindslidelse (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale

¹ George Ritzer, amerikansk sociolog, professor og forfatter, f 1940.

forskningscenter for velfærd, 2015, s. 9). Denne gruppe af udsatte bliver hyppigt omtalt som værende marginaliserende i forhold til resten af samfundet. De udsatte har typisk sociale og psykiske problemer tæt ind på livet. Denne gruppe som er socialt marginaliseret, er umiddelbart ikke særlig synlig i ungdomsuddannelsessystemet samt de i store dele af deres liv står de uden for arbejdsmarkedet. For denne gruppe medfører det derfor centrale ressourcetab og nederlag som er forbundet med at være udsat og socialt marginaliseret (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 10).

Når man er social marginaliseret, er der flere faktorer der kan spille ind. Det kan være strukturelt som bolig mangel eller økonomisk krise, det kan være institutionelt som velfærdssystemets indretning, det kan være interpersonelt som manglende socialt netværk, og til sidst individuelt som psykisk sygdom eller manglende sociale færdigheder. Hvis man som menneske er psykosocial sårbar, så er man i større risiko for at blive ramt af ugunstige strukturelle faktorer såsom arbejdsløshed. Det er vigtigt at pointerer, at samspillet mellem disse faktorer varierer fra person til person (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 10).

Når man ser på udsathed i dag, kommer man ikke uden om forhold i den sociale og familiære baggrund. Episoder i barndommen som omsorgssvigt, svære familieforhold med en forældre med psykosociale problemer kan være med til at øge risikoen for udsathed senere i livet. Den social arv kan derfor gå igen mellem generationerne, hvor børn og unge fra udsatte familier er i risiko for selv at blive udsatte (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 10). Men ifølge Morten Ejrnæs² er det langt fra alle børn og unge fra udsatte familier, der ender med at blive socialt udsatte (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 10).

Social marginalisering bliver i rapporten beskrevet som et begreb, der bliver anvendt til at beskrive de forhold der bliver undersøgt i rapporten. I sammenhæng med social marginalisering støder man ofte på begreber som socialt udsatte grupper og social eksklusion, da disse begreber ligger tæt op ad hinanden (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s.

² Morten Ejrnæs, Lektor ved institut for sociologi og socialt arbejde AAU

26). Social marginalisering kan forstås som en samlet betegnelse for de faktorer der kan implicere risikoen for, at udsatte grupper bliver udsat for alvorlige sociale problemer, hvilket kan resultere i social eksklusion (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 27).

Social marginalisering kan også være kendetegnende for de udsattes livssituation, når borgere bliver ramt af alvorlige sociale problemer og psykologiske sårbarheder i tilværelsen. De kan være ramt af psykisk sygdom, misbrugsproblemer, manglende socialt netværk eller i perioder hjemløshed. Et andet kendetegn ved disse borgere er, at de har svært ved at gennemføre en uddannelse og ikke har været på arbejdsmarkedet i størstedelen af deres liv. Derved kan social marginalisering forstås på den måde, at der er tale om sociale processer og en helhed mellem forskellige grader og kompleksiteter af sociale problemer (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 27).

Begrebet socialt udsatte grupper er oftest mennesker der af en eller anden grund befinder sig på kanten af samfundet. Derfor forbinder man ofte disse udsatte med, at være svært psykisk syge, misbrugere, hjemløse eller prostituerede (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 26). Men der findes også en anden form for udsathed, nemlig den gruppe af unge som vi vil beskæftige os med. Denne gruppe kommer fra hjem der betegnes som værende ressourcestærke. De udsatte unge kan komme fra familier, hvor forældrene er veluddannede og har tilknytning til arbejdsmarkedet. Denne gruppes udsathed kan, ifølge Noemi Katznelson³, være hårde skilsmisser, mobning, forældre der arbejder for meget og ikke har tid til de unge. Det kan derved udledes at de unges udsathed og marginalisering er under forandring, ligesom de strukturelle forudsætninger for de udsatte unge ligeledes er under forandring. Den danske samfundsudvikling og frembruddet gennem de seneste år af konkurrencestaten, har medført et øget politisk fokus på disse udsatte grupper i vores samfund (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 13), hvilket har medvirket til, at vi vil beskæftige os med netop denne gruppe udsatte unge.

I ovenstående ses flere perspektiver på udsathed. Vi ønsker i vores projekt, at udfordre de mest klassiske perspektiver på udsathed indenfor socialt arbejde. I det kommende

³ Noemi Katznelson, forsker og professor, leder af Center for Ungdomsforskning

afsnit vil vi se på de dominerende sociale perspektiver. Socialt arbejde sker hovedsageligt ud fra to af de mest dominerende perspektiver; et individualiseret perspektiv og et familieorienteret perspektiv.

Dominerende sociale perspektiver

Vi ønsker derfor at præsentere de tre dominerende sociale perspektiver, da de løbende er synlige flere steder i opgaven. I arbejdet med udsatte unge, arbejder man ofte ud fra det individualiseret perspektiv samt det familieorienteret perspektiv, da man ofte ser at de sociale problemer stammer fra en familiemæssige tilknytning, hvor der eventuelt har været problemer med misbrug, arbejdsløshed, psykiske sygdomme mm. Problemerne anses typisk som værende individuelle, da man går ind og ser på det enkelte individ. For i denne opgave, at undgå at anlægge et perspektiv, som er præget af vores egen forforståelse af udsathed, tænker vi at det socialpædagogiske integrationsperspektiv skal i spil, idet dette har fokus på socialiseringen og samfundet, hvilket vi anser for lige så relevante i forbindelse med udsathed, som det individualiserende perspektiv og det familieorienterede perspektiv.

For at belyse dette, vil vi i det nedenstående beskrive de tre perspektiver.

For ikke kun at anlægge et perspektiv på udsatte unge, vil vi anvende Inger Glavind Bo⁴, som argumenterer for et kritisk helhedssyn på et individniveau i det sociale arbejde med udsatte børn og unge. I sin kritik af helhedssynet har hun fokus på, de begrænsninger der kan forestå gennem de mekanismer man møder hos de unges udsatte og marginaliserede i forhold til deres livschancer, og strukturelle betingelser (Harder & Nissen, 2011, s. 91). Dette beskriver Inger Glavind Bo i de "Dominerende sociale perspektiver", som vi vil uddybe nedenfor. Igennem disse perspektiver kan vi udfordre dem som vi traditionelt ikke forbinder med udsathed.

Et individualiseret perspektiv:

Det individualiserede perspektiv skal forstås på den måde, at problemerne er individuelle. Strategien for at kunne løse disse problemer er med en strategi der henvender sig til individet. Her skal man bruge den psykologiske forståelsesramme, da

⁴ Inger Glavind Bo, Lektor i sociologi og socialt arbejde ved AAU

denne går ind og belyser børns trivsel/mistrivsel, socialisering og udvikling. Dette perspektiv er magtfuldt, da det kommer til udtryk i den individuelle indsats for socialt udsatte børn og unge i daginstitutioner og skoler (Harder & Nissen, 2011, s. 97).

Et familieorienteret perspektiv:

I dette perspektiv bliver barnet og familien vurderet som en uadskillelig enhed. Perspektivet trækker på de klassiske socialiseringsteorier, hvilket betyder at den primære og afgørende socialisering sker i familien indtil omkring skolealderen. Her er det forældrene, som har ansvaret for børnenes socialisering, og dette indebærer børnenes hverdagsliv, trivsel samt hvordan børnene udvikler sig som mennesker. Når det individuelle og familierationalet mødes, og børnene hidsige temperament og eventuelle voldelige og depressive adfærd, er spørgsmålet her, om børnene har været udsat for omsorgssvigt. Så her ser man ikke på børnene eller de unge, men i stedet på om forældrene har svigtet. Selvom at det er forældrene der er problemet, er det børnene eller de unge der skal laves om på (Harder & Nissen, 2011, s. 98).

Et socialpædagogiske integrationsperspektiv:

I dette perspektiv, er der fokus på socialisering i forhold til det sociale fællesskabs normer og spilleregler i deres omgivende samfund. Idealet for den vellykkede socialisering er barnets integration i andre sociale fællesskaber og være klædt på til at indgå socialt i skolen og blandt kammerater. I dette perspektiv er de unges handlinger nærmest normløse i forhold til det fælles normsæt der er i samfundet. Disse normløse unge betegnes som adfærdsvanskelige, utilpassede eller hårdt belastede, og det ses som et problem, da de er forstyrrende i skolen og i gadebilledet (Harder & Nissen, 2011, s. 99).

Ovenstående perspektiver repræsenterer de perspektiver, som oftest er det sociale arbejdes omdrejningspunkt. Dog er der indenfor det sociale arbejde, som tidligere nævnt en tendens til at arbejde mest ud fra et individualiserende perspektiv og/eller et familie-orienterende perspektiv.

Dette oplever vi igennem arbejdet med dette projekt, som en udfordring for det sociale arbejdes begreb, helhedssyn. For hvis hovedfokus er på det individualiserende

perspektiv og/eller på det familieorienterede perspektiv - kommer man så hele vejen rundt om det enkelte menneske? Vi har i denne opgave størst fokus på det sidste af de tre perspektiver, det socialpædagogiske integrationsperspektiv. Dette skyldes at de andre perspektiver udelukkende ser på enten individet eller familien som problemet, og ikke, som det socialpædagogiske integrationsperspektiv ser problemet ud fra menneskets socialisering i forhold til det omgivende samfund og dets normer. Endvidere skyldes vores fokus på dette perspektiv, at vores undersøgelse peger i retning af, at det er her vi skal søge efter svaret på vores problemstilling.

Endvidere ser man, indenfor gruppen af udsatte unge i det senmoderne samfund, ligeledes begrebet social eksklusion. Social eksklusion tager udgangspunkt i inklusion og eksklusion i forskellige samfundsarenaer. For at forstå begrebet eksklusion kan man sige, at personer enten er "indenfor" eller "udenfor" i samfundet i forhold til arbejdsmarkedet, socialenetværk, materielle ressourcer eller politisk deltagelse. Ifølge Jørgen Elm Larsen anvendes begrebet også i forskningen om levevilkår, såsom godt/dårligt helbred eller gode/ dårlige boligforhold. Med andre ord deltagelse og ikke deltagelse i samfundet (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 26). Social eksklusion er således et begreb, som vi med stor sandsynlighed vil støde på i vores arbejde med denne opgave.

Samfundets udvikling

Velfærdsstaten i Danmark har ekspanderet siden 1960'erne, og denne udvikling har været medvirkende til, at der spredte sig en bekymring for velfærdsstatens fortsatte virke i midten af 1970'erne. Velfærdsstaten var truet af den fortsatte vækst i den offentlige sektor, som kunne betyde at der i fremtiden ikke ville være råd til velfærden (Hansen, Professionelle i velfærdsstaten, 2014, s. 23). Det pres velfærdsstaten oplevede, var direkte årsag til flere af de gennemførte reformer fra 1980'erne af velfærdsstaten. I slutningen af 1980'erne opstod begrebet welfare til workfare, som er med til at tydeliggøre den overgang der sker fra den rettighedsbaseret velfærdsstat til en "ret og pligt" velfærdsstat (Hansen, Professionelle i velfærdsstaten, 2014, s. 26). Begrebet welfare dækker over velfærdsydelser med det formål at sikre rimelige levevilkår og en

ret til at modtage ydelsen. Workfare dækker derimod over velfærdsydelse som har det formål at sikre arbejdsmarkedets integration, som medfører lavere offentlige udgifter og mindre pres på arbejdsmarkedet. Det opnås gennem en lav ydelse, en kort ydelsesperiode samt pligt til aktivering og at tage imod de tilbudte jobs selvom de kan forekomme uinteressante for den enkelte (Hansen, Professionelle i velfærdsstaten, 2014, s. 27).

Danmark er gennem de seneste år udfordret af den stigning af unge som befinder sig på kanten af det danske samfund. Der er sket en stigning af unge hjemløse, flere unge er kommet på antidepressiv medicin samt der er sket en stigning af unge med diagnoser (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 9). Den generelle samfundsudvikling gør, at de unge i deres ungdomsår både bliver stillet overfor udfordringer og muligheder, og den udvikling er gennem konkurrencestaten medvirkende til at skabe vindere og tabere (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 105).

Konkurrencestaten beskrives af Ove K. Pedersen⁵ som den mest gennemgribende samfundsændring der har fundet sted over de sidste 20 år. Der er tale om et nyt samfunds- og menneskesyn som er et væsentligt skridt væk fra den traditionelle velfærdsstat. Velfærdsstaten stod for det gode, demokratiske menneske og samfund, men konkurrencestaten ser mennesket som værende produktiv, effektiv og til rådighed for arbejdsmarkedet. De seneste reformer har udgangspunkt i konkurrencestaten og de er kendetegnet ved at trimme velfærden og sikre at de unge kommer hurtigt igennem studierne og ind på arbejdsmarkedet. Det er modsat den traditionelle velfærdsstat hvor reformer stod for nye velfærdsordninger og om at sikre det gode samfund (Petersen, 2016, s. 56). Konkurrencestaten handler om at tage individuelt ansvar og samtidigt er den enkelte implicit i konkurrence med andre hvor det handler om at vinde (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 26). Denne udvikling er medvirkende til at øge sårbarheden blandt de unge, som kommer til udtryk gennem en stigning i mistrivsel blandt de unge og at de har en oplevelse af pres og stress (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 26).

Vi har i de senere år fået øjnene op for at vi lever i en konkurrencestat og et præstationssamfund, og det er ikke kun i den akademiske verden men det er også synlig i offentligheden (Petersen, 2016, s. 54). Lektor i sociologi og socialt arbejde, Anders

⁵ Ove K. Pedersen, politolog og professor komparativ økonomisk politik ved CBS

Petersen⁶ mener at konkurrencestaten udgør det fundament som præstationssamfundet hviler på, og det kan således ses som en følge af konkurrencestaten (Petersen, 2016, s. 55).

Præstationssamfundet har sit udgangspunkt i en præstationskultur som der ses i sportens verden. Det er en kultur der har tradition for at fejre de store sejre og vinderne modtager medaljer, anerkendelse og status på baggrund af deres sportslige præstationer. Det er en kultur hvor den generelle opfattelse er at talentet ikke kan bære en hele vejen, men i stedet er det hårdt arbejde og flid der giver resultaterne (Petersen, 2016, s. 60). Det fokus der er på præstationerne i præstationskulturen har bevæget sig ind i det generelle samfund. Det gør, at samfundet ser på præstationerne som en social kompetence ved den enkelte (Petersen, 2016, s. 62). I præstationssamfundet skal individer indordne sig under præstationslogikker, og det kræver særlige idealer, færdigheder og kompetencer samt en høj selvdisciplin (Petersen, 2016, s. 62).

Anders Petersen karakterisere præstationssamfundet ved, at vi i dag har andre normer og sociale regler end tidligere. Men det betyder ikke at præstationssamfundet er i forfald, men at de regler og normer det medføre kan være svære for den enkelte at efterleve, og det kan give udslag i tab af mening for den enkelte. Det kan have en direkte årsag til den stigning af depressionsdiagnoser der er i samfundet (Petersen, 2016, s. 65).

I konkurrencestaten er betydningen af ulige sociale vilkår fremtrædende, men samtidig kan de sociale vilkår ikke ses som den eneste forklaring. Marginalisering og udsathed opstår gennem processer, og tager således ikke udelukkende afsæt i den sociale baggrund for den enkelte. Der er andre faktorer der gør sig gældende i processen såsom identitetsudvikling, ændrede strukturer i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Sociale vilkår kan således ikke stå alene i udviklingen af udsathed blandt unge, i stedet skal der fokus på andre områder der kan føre til udsathed (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 105).

⁶ Anders Petersen, Lektor ved Institut for sociologi og socialt arbejde AAU

Udsatte unge i Danmark

Der er indenfor perioden 2008-2012 sket en fordobling af unge på kontanthjælp, og samtidigt er der sket en tredobling af udsatte unge på kontanthjælp (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 9). Kontanthjælpsreformen fra 2014 har medført større krav om uddannelse til de mest udsatte unge, som ikke tidligere ikke har haft succes med at gennemføre uddannelse samt opnå en tilknytning til arbejdsmarkedet (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 9). Blandt de unge der ikke har gennemført en ungdomsuddannelse finder vi de mest udsatte unge, som er kendetegnet ved at ramt af hjemløshed, voldsomme psykiske og sociale problemer. Denne gruppe af udsatte unge er i risiko for at opleve yderligere marginalisering da de ofte har vanskeligheder med at leve op til de krav uddannelsessystemet, arbejdsmarkedet samt ungdomskulturen stiller til dem (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 9).

De unge på kanten af samfundet er kendetegnet ved at være vokset op i familier med svære sociale vilkår, men samtidigt er der også unge som kommer fra en social baggrund, der ikke er lignende med den der normalt forbindes med udsatte unge. Denne gruppe af unge på kanten er kendetegnet ved at komme fra familier hvor begge forældre er i arbejde, og familierne har generelt en god økonomisk baggrund. For begge grupper af unge er fortællinger om sindslidelser, depressioner, hashpsykoser, misbrug, vold, omsorgssvigt, tab, sorg, mobning, hjemløshed, kriminalitet og diagnoser kendetegnet for den virkelighed de befinder sig i (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 16).

For unge på kanten som kommer fra hjem hvor forældrene både har en uddannelsesmæssig baggrund samt er i arbejde og som samtidigt ikke har haft kontakt til det sociale system, kan der være følgende risikofaktorer: hårde skilsmisser, nye papforældre som man ikke kan komme overens med, forældre der arbejder for meget, dysfunktionelle familier, sårbare sind, mobning, mange flytninger og hjem præget af misbrug. Det er familier hvor forældrene stadig er tilknyttet arbejdsmarkedet, men hvor dysfunktionaliteten kommer til udtryk i familien og i hjemmet (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 16).

Samfundet i Danmark gennem tiderne

Ungdomskulturen har igennem tiden ændret sig i forhold til uddannelse og det at komme ind på arbejdsmarkedet. Derfor er det nærliggende at se på samfundsudviklingen, idet det har indflydelse på de unges livsvilkår. Nedenfor præsenteres i det følgende 3 nyere samfundstyper:

Det traditionelle samfund:

Det traditionelle samfund var kendetegnet ved at ca. 90-95 % af befolkningen var beskæftiget indenfor landbruget. Dengang var det normer, traditioner samt religion, som var det ledende i den enkeltes liv. Samfundet bevægede sig ikke som sådan fremad, men tingene foregik i en evig cyklus. Man tilpassede sig årstiderne, hvilket betød at hverdagen bestod af mange gentagelser og rutiner. Man forberedte og såede markerne på et bestemt tidspunkt og det gentog man år ind og år ud. Ligeledes havde de ældste i samfundet en stor autoritet i lokalsamfundet, idet de gemte på enorme mængder erfaring. Dengang var den enkelte ikke i centrum som i dag. Samfundet var meget præget af lokalsamfundets normer og traditioner, hvilket i høj grad var med til at fastholde den enkelte indenfor sin oprindelig sociale rang. Mændene var over kvinderne i dette samfund og der var fokus på familie og slægt, derfor gik sønnerne også ofte i deres fædres fodspor hvad angik beskæftigelse. Var ens far landmand, så lå det i kortene fra starten af, at sønnen selvfølgelig overtog denne senere hen. Livets vej og den enkeltes identitet var derfor i høj grad fastlagt på forhånd (Brøndum & Hansen, 2014, s. 57). Den enkelte kendte sin social rang i samfundet samt de normer, traditioner og værdier, som herskede i lokalsamfundet. Den enkeltes var så at sige, ikke i tvivl om sin plads i samfundet (Brøndum & Hansen, 2014, s. 58).

Det moderne samfund

Det altoverskyggende kendetegn ved det moderne samfund var industrialiseringen og den gennemgribende forandring af samfundet, som den bragte med sig. Produktion flyttede til byen, store fabrikker skød op og behovet for arbejdskraft var stort. På landet bevirkede dette, at nye og mere effektive maskiner overtog mange af de arbejdsopgaver, som mennesker før havde besiddet, hvilket betød at mulighederne for at arbejde på landet faldt betydeligt. Politisk uro præget ligeledes det moderne samfund, og derfor skulle menneskets rettigheder sikres igennem et demokratisk styre, hvor det var borgene selv, der skulle styre. Således skulle det ikke længere være den velhavende del af befolkningen eller kongen som styrede samfundet. Der var en stigende social

mobilitet hvilket bevirkede, at den enkeltes liv ikke fra starten var fastlagt, men at den enkelte selv havde mulighed for at forbedre sine levevilkår. Værdier som viden, vækst samt forandring var centrale i det moderne samfund. Disse værdier betød et dynamisk og fremadskridende samfund, hvor den enkelte havde mulighed for at forbedre sin sociale rang igennem uddannelse. Der var fokus på det enkelte menneskes chancer for personlig udvikling. En anden ting, som kendetegnede det moderne samfund er kernefamilien, som vi kender den i dag. De tidligere familier fra det traditionelle samfund med både forældre, børn samt bedsteforældre, blev reduceret til den klassiske kernefamilie med faste kønsroller, mor, far og børn (Brøndum & Hansen, 2014, s. 59).

Det senmoderne samfund

Thomas Ziehe⁷ beskriver det senmoderne samfund igennem 3 kulturelle tendenser, som ifølge ham præger det senmoderne samfund. De 3 kulturelle tendenser er følgende: Refleksivitet, evnen til at formes samt individualisering. I det senmoderne samfund har vi i stigende grad mulighed for at skulle forholde os til sig selv, idet vores kultur stiller store mængder viden til rådighed for os. En viden, der gør det muligt for os, at iagttage, afbillede, tematisere samt kommentere på os selv. Vi har adgang til adskillige sekundære erfaringer, som har en tendens til at ligge forud for vores egne primære erfaringer (Ziehe, 1989, s. 12).

Den stigende mængde baggrundsviden, som er til rådighed i vores samfund, betyder at vi er præget af en forestilling om, at alt kan formes. Vi har i vores samfund flere aspekter af vores liv, som er karakteriseret ved at de er formbare. De kan altså i henhold til ovenstående tendens tematiseres, forandres og formes. Før i tiden var mange ting som vores krop, udseende, uddannelse, kommunikationsevne, habitus og ens forhold til virkeligheden stort set alle skæbnebestemte områder i ens liv. Flere af disse tidligere skæbnebestemte områder, kan vi i dag ændre og forme. Det betyder desuden at mange områder af vores liv udsættes for et vist præstationspres og nemt bliver genstand for social kontrol. I det traditionelle samfund var problemet ofte at man ville for meget, i det senmoderne samfund er problemet, at vi aldrig kan opnå nok, da der altid er noget som kan ændres og formes (Ziehe, 1989, s. 13).

Den tredje tendens som Thomas Ziehe beskriver det senmoderne samfund igennem, er individualisering. Den subjektive indre verden er har fået større betydning end tidligere,

⁷ Thomas Ziehe, tysk professor i pædagogik, f 1947

idet den indre verden får sit eget virkelighedsindhold og betydning. Den er ikke længere et udtryk for vores oprindelig sociale miljø, den indre verden bliver større i takt med de øgede muligheder i samfundet samt øgede krav om at kunne træffe beslutninger. Denne individualisering har til grund i en kulturel proces, hvor den enkeltes kulturelle tilhørsforhold, får stadigt mere og mere biografisk betoning (Ziehe, 1989, s. 14).

Politiske diskurs

Den politiske diskurs indenfor udsatte området fik med 2020-planen en højere prioritering overfor udsatte voksne, og den politiske opmærksomhed er medvirkende til at højne forudsætningerne for at sikre en ordentlig og respektfuld behandling af socialt udsatte mennesker (Rådet for socialt udsatte, 2013, s. 3). 2020-planen "alle skal med" var den daværende regerings plan for det sociale område, og målsætningerne deri skulle være med til at skabe bedre vilkår for de mest udsatte og sårbare i samfundet. 2020-planen indebar, at der ikke skulle tilføres yderligere ressourcer til det sociale område, derimod skulle der være fokus på det sociale arbejde der kunne gøre en forskel (Børne- og socialministeriet, 2013, s. 5). Perioden op til vedtagelsen af 2020-planen har været præget af besparelser på de offentlige budgetter og af reformer af førtidspension og kontanthjælp, og det har implicit været medvirkende til at de socialt udsatte har været hårdt ramt (Rådet for socialt udsatte, 2013, s. 3).

Det har samtidigt store omkostninger for velfærdsstaten, at udsatte unge lever på kanten af det øvrige samfund, da de er i risiko for i højere grad at modtage overførselsindkomster i stedet for at kunne bidrage til velfærdsstaten gennem betalte skatter (Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2016, s. 1). For mange udsatte unge som ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet i deres ungdom, er i risiko for at det forbliver en permanent tilstand i deres voksenliv. Den økonomiske gevinst ved at få disse udsatte unge inkluderet på arbejdsmarkedet, vil betyde en årlig gevinst for velfærdsstaten på ca 15 mia. kr (Rockwool Fondens Forskningsenhed, 2016, s. 1).

Problemstilling

I forbindelse med målgruppen i vores opgaven, er det flere problemstillinger i spil. I en registerundersøgelse fra 2015 udarbejdet af SFI, har man undersøgt de udsatte unges social baggrund. Undersøgelsen viser at, kun omkring halvdelen af udsatte unge blandt de 18-24 årige, kommer fra hjem, hvor der er problemer med misbrug, psykisk sygdom, fængselsophold samt hjemløshed (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 13).

Det betyder ligeledes, at lidt mere end halvdelen af de udsatte unge, kommer fra hjem hvor ingen af ovenstående risikofaktorer er påvist. Der har tidligere været en opfattelse af, at udsatte unge kom fra en opvækst, hvor der havde været kontakt til det sociale system i større eller mindre grad, men registerundersøgelsen tyder på at dette er ved at ændre sig. De risikofaktorer som peger mod udsathed hos unge, har således ikke været til stede i mere end halvdelen af tilfældene. Man kan således ikke påvise at risikofaktorer alene er skyld i udsathed hos unge 18-24 årige (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 15).

Ifølge Morten Ejrnæs er det langt fra alle unge fra socialt udsatte familier, der selv udvikler sociale eller psykiske problemer, tilsvarende findes der samtidig unge fra familier, der ikke kan beskrives som udsatte, der senere i livet udvikler psykiske og sociale problemer. Der mangler ganske enkelt kvalitative analyser på området, der kan forklare samspillet med familiemæssig baggrund og social udsathed (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 10).

Undersøgelser viser, at det at være socialt udsat i ungdomsårene forringer de unges chancer for at få en uddannelse og komme i beskæftigelse. Selv med højtuddannede forældre, viser undersøgelsen, at hvis den unge får sociale problemer i sin ungdom, stiger risikoen for at den unge aldrig får en uddannelse. Ligeledes viser det sig, at 2/3 af de udsatte unge aldrig får en uddannelse uanset forældres uddannelsesniveau (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 15).

Der er således tale om en målgruppe, som er i risikozonen for aldrig at kunne gennemføre en uddannelse eller komme i almindelig beskæftigelse. Dette gør dem til en

interessant målgruppe indenfor socialt arbejde, da der er væsentlig risiko for at disse unge vil ende på uddannelseshjælp/kontanthjælp. Det er derfor relevant, at lave en undersøgelse for at få forståelse for denne udsathed blandt unge samt undersøge om noget kan forbedres i sagsbehandlingen af disse unge, således at de ikke ender på langvarig offentlig forsørgelse.

Vi undrer os over det skel der er i den sociale baggrund, blandt udsatte unge i Danmark. Hvis de risikofaktorer man tidligere har påvist som sammenhængende med øget udsathed, ikke længere kan stå alene, hvad skal så stå ved siden af disse risikofaktorer? Vi mener, at der mangler viden om, hvorfor der er denne forskel i udsathed, ligeledes viden om hvordan vi kan få en forståelse for, at vi i det senmoderne samfund, står med en gruppe unge fra hjem, vi ikke traditionelt forbinder med udsathed, men som nu tegner sig for mere en halvdelen af de udsatte unge i Danmark. Er der en sammenhæng mellem den udsathed vi ser i dag og de velfærdssystemer vi har skabt i samfundet? Skal vi ligefrem revurdere vores syn på udsatte, som vi forstår det i dag? Og hvis ja, hvem er fremtidens udsatte så?

Problemformulering

Hvordan kan vi forstå udsathed blandt unge i det senmoderne samfund? Og hvordan påvirkes begrebet udsathed af det senmoderne samfund udvikling?

Afgrænsning

I forbindelse med denne opgave har vi gjort til og fravalg i forhold til vores målgruppe samt fokus i opgaven.

Vi ønsker i vores opgave at afgrænse os til at have fokus på udsathed blandt den gruppe af udsatte unge, som kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed. Dette har vi valgt med baggrund i at det er denne gruppe unge, der for vores eget vedkommende, giver fornyet grund til at prøve at forstå udsathed blandt unge. Vi forventer dog at vi igennem vores undersøgelse af udsatte unge, fra familier man ikke traditionelt forbinder med udsathed, også opnår større viden samt forståelse af udsathed blandt unge generelt. Vi afgrænser os således ikke fuldstændigt fra at beskæftige os med den del af udsatte unge, som kommer fra socialt belastede hjem som vi traditionelt forbinder med udsathed.

Vi ønsker endvidere at se udsathed ud fra et professionelt perspektiv, i det vi er interesseret i at undersøge hvordan de professionelle opfatter disse udsatte unge samt hvilken forståelse de har af begrebet udsathed og om de igennem deres arbejde, har bemærket en ændring i familiær baggrund blandt disse unge, dette for at opnå optimal forståelse for udsathed blandt unge. Det er igennem et kvalitativt gruppeinterview med 3 vejledere, som har arbejdsmæssig erfaring med det sociale arbejde med de udsatte unge. Aldersmæssigt afgrænser vi os til unge udsatte i alderen 18-24 år, da det er her de står overfor omverdens krav om uddannelse, arbejde samt det at finde deres egen identitet.

Det var oprindeligt vores ønske, at lave kvalitative interviews blandt de udsatte unge, for at opnå de unges eget perspektiv på begrebet udsathed. Dette viste sig dog yderst vanskeligt at opnå, til trods for at vi har haft kontakt til flere hjælpeorganisationer samt skoler, der har kontakt til disse udsatte unge. Vi har derfor været nødsaget til i vores opgave, at afgrænse os til de professionelles perspektiv. Dette velvidende, at et personligt perspektiv fra de udsatte unge selv, kunne have bidraget med interessante informationer i forhold til vores undersøgelse.

Endvidere afgrænser vi os til at holde *primær* fokus på udsathed i det senmoderne samfund, dette med baggrund i at vores problemstilling først er blevet identificeret i de senere år. Det er muligt at problemstillingen har været tilstedeværende i tidligere samfundsformer også, men at der først i det senmoderne samfund er kommet fokus på præcis denne problemstilling. Derfor afgrænser vi os til at have *primær* fokus på det senmoderne samfund, dog vil både det traditionelle samt det moderne samfund blive inddraget i forhold til at opnå en optimal forståelse af udviklingen af udsathed gennem tiden.

Begrebsdefinitioner

Vi ønsker her at definere de begreber vi bruger igennem opgaven, således at der ikke opstår tvivl i forhold til disse.

Udsathed

Når vi i opgaven bruger begrebet udsathed, henviser vi til mennesker der af en eller anden grund befinder sig på kanten af samfundet. Det kan være udsatte der er hjemløse

eller stofmisbrugere. Denne gruppe af udsatte bliver hyppigt omtalt som værende marginaliserende i forhold til resten af samfundet. De udsatte har typisk sociale og psykiske problemer tæt ind på livet (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 9).

Socialt marginaliseret

Når vi anvender begrebet socialt marginaliserende, kan det være personer som for de flestes vedkommende ikke er synlige i skolesystemet og har i største delen af livet været uden for arbejdsmarkedet. Når man er socialt marginaliseret kan der være centrale ressourcetab og nederlag som kan være forbundet med det at være socialt udsat. Socialt marginaliseret kan også være det at stå uden bolig, manglende netværk, psykisk sygdom eller manglende sociale færdigheder (Benjaminsen, Andrade, Andersen, Enemark, & Birkelund, Det Nationale forskningscenter for velfærd, 2015, s. 10).

Senmoderne samfund

Vi har valgt at beskrive det senmoderne samfund igennem Thomas Ziehe's tendenser for Æ det senmoderne samfund. Han ser refleksivitet, evnen til at formes samt individualitet, som de overordnede tendenser i det senmoderne samfund. Disse er beskrevet uddybende tidligere i opgaven (Ziehe, 1989, s. 12).

Præstationssamfundet

Vi har valgt at bruge Anders Petersen til at beskrive præstationssamfundet. Han argumenterer for at præstationssamfundet kan tilpasses som man ønsker det, og derfor er det ikke kommet for at blive. Han mener, at dem der har mest potentiale er dem der præsterer bedst og derfor også kommer længst i denne konkurrencestat som vi også befinder os i (Petersen, 2016, s. 82)

Hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed

Ifølge Noemi Katznelson, som er en af de få, der har arbejde med forskning på området med de udsatte unge som kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed, og hun definerer disse udsatte unge således: det er en gruppe unge, som kommer fra ressourcestærke familier, hvor forældrene er uddannede og tilknyttet arbejdsmarkedet.

Faktorer som hårde skilsmisser, mobning, forældre som arbejder meget, mange flytninger osv., er noget af det, der kan være medvirkende til at bringe disse, ellers ressourcestærke unge, i en udsat position (Katznelson, Jørgensen, & Sørensen, 2015, s. 13).

Videnskabsteori

Vores projekt er baseret på et videnskabsteoretisk fundament, hvor vi vil benytte en kvalitativ tilgang til indsamling af relevant empiri for at kunne undersøge vores problemstilling. Ved valget af den kvalitative tilgang til indsamling af empiri, har vi mulighed for at anvende forskellige videnskabsteoretiske metoder til anvendelse i vores analyse. De videnskabsteoretiske metoder er fænomenologi, hermeneutik og symbolsk interaktionisme, som hver især repræsenterer forskellige analysestrategier. Vi har valgt at basere vores videnskabsteoretiske metode på både den hermeneutiske samt fænomenologiske metode, da vi finder den mest relevant i vores projekt. Det er med baggrund i, at vi vil analysere og fortolke den empiri vi opnår gennem de kvalitative interviews med relevant teori. I forhold til vores interview vil vi anvende en fænomenologisk metode, og til fortolkning af datamaterialet fra vores interview vil vi anvende en hermeneutisk metode.

Den fænomenologiske metode vil vi anvende under vores interview til at undersøge hvorledes vores interview personer oplever vores målgruppe for projektet. Fænomenologien har sit udgangspunkt i den enkeltes subjektive oplevelse af virkeligheden, og samtidigt søger den at opnå en forståelse af den mening som her erfares (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 38). Fænomenologien vil kunne bidrage med en forståelse for de rammer vores interview personer arbejder indenfor. Centralt for fænomenologien er at forstå de enkelte fænomener med baggrund i det subjektive perspektiv, og dermed beskrive omverdenen som de ser den (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 38). Vi skal under interviewet være opmærksomme på, at vi ikke bringer vores egne forforståelse i spil. Det er vores interview personers oplevelser og den måde at de oplever virkeligheden på som vi gerne vil undersøge.

Den hermeneutisk metode tager udgangspunkt i at skabe en fortolkning af den virkelighed det enkelte menneske ser, sammenholdt med de handlinger den enkelte vælger. Dermed er der mulighed for at have fokus på et dybere meningsindhold end det der umiddelbart forekommer indlysende. Den forståelse der opstår bag den måde den enkelte handler og agere på (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 39). Den hermeneutiske tilgang betyder også, at der ikke forefindes nogen specifik sandhed, men at de fænomener der opstår, kan forstås på flere planer. Dermed kan mening kun ses i sammenhæng med den vinkel der ønskes undersøgt, og det medvirker til at vi ser delene i helheden (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 39). Den hermeneutiske metode tager således sit udgangspunkt i at forstå dele i forhold til den omgivende kontekst samt er optaget af at finde mening gennem fortolkning af empiri, interviews og handlinger (Jacobsen & Pringle, 2008, s. 224).

Til at belyse vores problemstillingen, har vi valgt at tage udgangspunkt i en hermeneutisk tilgang ved fortolkning af det datamateriale vi har fra vores interview, da problemstillingen har fokus på den stigning i gruppen af udsatte unge der kommer fra hjem der ikke traditionelt forbindes med udsatte og hvilke socialfaglige overvejelser det giver vejlederen i praksis. En hermeneutisk tilgang betyder, at der ikke forefindes nogen egentlig sandhed, og i stedet er der fokus på at fænomenerne kan tolkes på flere planer (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 39). Igennem hermeneutikken opnår vi en forståelse af virkeligheden gennem tolkning, og derved kan empirien ikke stå alene. Den skal i stedet placeres og forstås indenfor den kontekst der giver mening (Jacobsen & Pringle, 2008, s. 224). Det vil sige, at når vi anvender en hermeneutisk tilgang skal vi have fokus på delene i vores interview for at kunne forstå helheden, og samtidig skal vi have fokus på den kontekst vores interviewpersoner befinder sig i da det har betydning for deres forståelse af virkeligheden (Jacobsen & Pringle, 2008, s. 224). De handlinger som vejlederen i praksis anvender får betydning for den måde den unge udsatte møder systemet på, og samtidigt er det med til at tydeliggøre magten i mødet med systemet. Ved anvendelse af den hermeneutiske tilgang har vi mulighed for at forstå de enkelte dele i forhold til helheden, og i forhold til vores problemstilling har vi mulighed for at forstå hvilke overvejelser vejlederen har i mødet med den unge udsatte. Der sker således en

fortolkning på baggrund af interviewene med udgangspunkt i teorien samt den kontekst vores interview personer befinder sig i, og på baggrund af dette fremkommer mening (Jacobsen & Pringle, 2008).

Vi har valgt, at vores bachelorprojekt skal benytte en kvalitativ tilgang, da problemstillingen omhandler en forståelse af de fænomener vi ser omkring den stigning af udsatte unge der kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsatte. Denne gruppe af udsatte unge befinder sig i en marginaliseret situation, på trods af at de ikke kommer fra en forældrebaggrund med risikofaktorer, som der normalt anvendes til at betegne gruppen af udsatte. Den kvalitative metodiske tilgang er mere dybdegående og fokuseret på mening og processer, som det ikke er muligt at måle i forhold til kvantitet eller hyppighed (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 18). Den kvalitative forskning søger en forståelse af virkeligheden for de udsatte unge med baggrund i hvordan de selv opfatter deres livssituation (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 19).

Metode

Vi har i vores bachelorprojekt valgt at benytte en kvalitativ tilgang, da problemstillingen drejer sig om at få en forståelse for de udsatte unge i det senmoderne samfund samt den stigning af udsatte unge, som kommer fra hjem vi ikke traditionelt forbinder med udsathed. Denne gruppe af udsatte unge befinder sig i en marginaliseret situation, på trods af at de ikke kommer fra en forældrebaggrund med risikofaktorer, som der normalt anvendes til at betegne gruppen af udsatte.

Den kvalitative metodiske tilgang er mere dybdegående og fokuseret på mening og processer, som det ikke er muligt at måle i forhold til kvantitet eller hyppighed (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 18). Den kvalitative tilgang søger at få en forståelse af virkeligheden for de udsatte unge, dette opnås i vores undersøgelse, med baggrund i hvordan de professionelle omkring de unge, oplever de unges livssituation (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 19). Det kvalitative interview er specielt godt til/har til formål at få indsigt i interviewpersonens erfaringer samt tanker og følelser omkring begivenheder i deres liv. En særlig ting ved det kvalitative er, at de informationer vi

indsamler består af genfortællinger af begivenheder samt erfaringer i interviewpersonernes liv. Informationerne vil derfor altid bærer præg af interviewpersonernes egen forståelse af oplevelsen (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 86).

Til at belyse vores problemstillingen har vi valgt at tage udgangspunkt i en hermeneutisk tilgang, da problemstillingen har fokus på udsatte unge samt en stigning i gruppen af udsatte unge, som kommer fra hjem der ikke traditionelt forbindes med udsatte. En hermeneutisk tilgang betyder, at der ikke forefindes nogen egentlig sandhed, og at der i stedet er fokus på at fænomenerne kan tolkes på flere planer (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 39). Igennem hermeneutikken opnår vi en forståelse af virkeligheden gennem tolkning, og derved kan empirien ikke stå alene. Den skal i stedet placeres og forstås indenfor den kontekst der giver mening (Jacobsen & Pringle, 2008, s. 224).

Det vil sige, at når vi anvender en hermeneutisk tilgang skal vi have fokus på delene i vores gruppeinterview for at kunne forstå helheden, og samtidig skal vi have fokus på den kontekst vores interviewpersoner befinder sig i, da dette har betydning for deres forståelse af virkeligheden (Jacobsen & Pringle, 2008). Ved anvendelse af den hermeneutiske tilgang har vi mulighed for at forstå de enkelte dele i forhold til helheden, og i forhold til vores problemstilling har vi mulighed for at få en forståelse af de udsatte unge, gennem deres perspektiv. Der sker herefter således en fortolkning på baggrund af det kvalitative gruppeinterview med udgangspunkt i relevant teori samt den kontekst vores interview personer befinder sig i, og på baggrund af dette fremkommer mening (Jacobsen & Pringle, 2008).

Med udgangspunkt i den kvalitative metode, har vi valgt at holde en induktiv tilgang i forhold til at belyse vores problemstilling. Igennem den induktive tilgang udvikles teorien med udgangspunkt i den indsamlede data fra det kvalitative gruppeinterview. Fundamentet i den induktive tilgang er en antagelse om, at man igennem de indsamlede empiriske undersøgelser kan udvikle relevante teoretiske perspektiver. De empiriske undersøgelser er således grundlaget for det teoretiske perspektiv. Endvidere kan det oprindelige indsamlede data fra det kvalitative gruppeinterview, kompletteres med nye undersøgelser og empiri, dette med henblik på at styrke sammenhængene i undersøgelsen (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 181).

Vi anvender således en induktiv tilgang i vores opgave, idet vi igennem det kvalitative gruppeinterview indhenter data, som vi herefter analyserer med henblik på at kunne udvikle teorier herigennem. Med de udviklede teorier ønsker vi, i samspil med nye undersøgelser samt empiri, at kunne få en forståelse for de udsatte unge i det senmoderne samfund.

Overvejelser om fremskaffelse og anvendelse af empirisk materiale

Projektgruppen har valgt at benytte os af det kvalitative interview, og vil anvende den delvis struktureret tilgang (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 87). Denne tilgang er den mest brugte inden for kvalitative interviews. Det der karakteriserer denne tilgang er, at den er delvis struktureret. Denne tilgang kaldes også for det kvalitative forskningsinterview inden for metodelitteraturen (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 87). Inden for den delvis struktureret tilgang, er der temaer som vi allerede har fastlagt på forhånd, men rækkefølgen bestemmes fortløbende. Ved at benytte os af denne tilgang, kan vi følge informanternes beretninger, og på den måde kan vi komme ind på de temaer vi har bestemt fra starten (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 88). Det er vigtigt at vi som interviewpersoner er imødekomende overfor, at informanten kan bringe emner op som vi ikke havde tænkt på fra begyndelsen. Grunden til at vi vil benytte os af det kvalitative forskningsinterview er, at det er en samtale mellem informanter og os som interviewpersoner, hvor samtalen er styret af de temaer som vi på forhånd har valgt, og som vi ønsker at få informationer om (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 88).

Gruppeinterview

Vi har valgt at benytte os af gruppeinterview, da denne metode indeholder flere mennesker som kan diskutere vores udvalgte tema (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 88). Formålet med gruppeinterview er, at det kan bidrage til at uddybe vores emner, i det informanterne kan følge hinandens svar og give feedback gennem diskussionen. Vi er dog opmærksomme på, at det kan være de mest dominerende holdninger der kommer frem i diskussionen, da informanterne med en afvigende holdning kan være tilbageholdende

med at få sine holdninger frem i interviewet (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 88). Når man skal lave et gruppeinterview, vil det bedste være at finde informanter der er nogenlunde på bølgelængde. Derfor at vi valgt at interviewe 3 vejledere fra et privat aktiveringstilbud som blandt andet arbejder med udsatte unge, da de derfor har et fælles grundlag, som de kan diskutere ud fra (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 88).

I projektgruppen har vi valgt, at en af os interviewer, og de andre skal være i baggrunden og være opmærksom på, om spørgsmålene bliver besvaret, og ligeledes tage notater. De to i baggrunden har også mulighed for at supplere med spørgsmål, hvis dette vil blive nødvendigt. Vi er selvfølgelig opmærksom på, at situationen med dem ikke skal virke for opstillet, så det ikke går ud over kvaliteten af interviewet, da informanterne kan føle sig under pres. Under interviewet vil informanterne blive optaget med diktafon i forhold til transskriptionen. Vi mener også at det er vigtigt, at informanterne vil blive gjort helt anonyme, så derfor vil de blive angivet som Informant 1, Informant 2 og Informant 3.

Som interviewpersoner kræves der at vi har visse kvalifikationer, og der stilles derfor krav til os som interviewpersoner. Det er vigtigt at vi har en bred viden om de temaer som vi stiller op, og vi skal ligeledes have en viden om den sociale relation, og vi skal være i stand til at tackle menneskelige situationer, da det er et vigtigt grundlag ud over erfaringer fra interviewundersøgelser (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 88).

For at vi kan lave et vellykket gruppeinterview er det vigtigt, at vi har en vis viden om informanternes situation. Dette er vigtigt for at informanterne finder de stillede spørgsmål relevante. Når vi har denne baggrundsviden har vi et fundament for at formulere de temaer vi vil have med i interviewet (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 89).

Når vi laver et kvalitativt interview, er udformningen af spørgsmål vigtig, da de er med til at komme i dybden med de temaer som vi ønsker at få informationer om. Ved at formulere spørgsmålene på en måde hvor informanten kan reflektere over de temaer som bliver bragt på banen, resulterer i at vi får nogle fyldestgørende svar (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 89).

Et begreb som bliver brugt inden for kvalitativ interview er *prober*. Det vil sige at de kommentarer vi giver har form af opmuntrende tilbagemeldinger til informanterne. Disse kan forekomme i form af at vi stiller spørgsmål eller i form af korte reaktioner som "ja, hmm", eller ved at nikke. Formålet med *prober* er, at vi som interviewpersoner viser interesse for det der bliver sagt vores af informanter (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 90).

Lovgivning

I forbindelse med dataindsamlingen, er vi bevidste om behandlingen af personfølsomme oplysninger jf. Persondataloven § 6, stk. 1 nr. 1. Derudover er vi også bevidste om kapitel 4 og 8 i samme lov, i forbindelse med god databehandlingsskik og oplysningspligt.

Det er også vigtigt, at vi i projektgruppen er indforstået med reglerne om tavshedspligten jf. Forvaltningslovens § 27, stk. 1. Og til sidst er vi bevidste om Straffelovens § 264 om videregivelser af oplysninger fra vore informanter.

Design og kvalitet

I det følgende præsenteres vores overvejelser i forbindelse med projektets kvalitet og design samt eventuelle styrker og svagheder.

Overvejelser over analyse strategi

Til at besvare vores problemstilling vil vi analysere det datamateriale som vi opnår fra vores interviews, og her vil vi tage udgangspunkt i en kombination af den temacentrede og personcentrerede tilgang. Vi har valgt den temacentrede tilgang, da vi ønsker at undersøge de enkelte temaer og fænomener der opstår under interviewene og det kan give en dybere forståelse af hvert tema (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 158). Ved at benytte sig af en temacentret tilgang kan det være medvirkende til at helhedsperspektivet ikke opretholdes, da dele af interviewene tages ud af den tænkte sammenhæng (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 158). Derfor har vi valgt at inddrage den personcentrede tilgang til at holde fokus på helhedsperspektivet i de informationer vi får fra de enkelte personer i interviewene om de fastlagte temaer (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 135).

Designets kvalitet og konsistens

Vi har diskuteret hvilket perspektiv vi skulle anlægge på vores projekt, om det skulle være med udgangspunkt i et borgerperspektiv eller et socialrådgiverperspektiv. Såfremt vi havde valgt, at vores problemstilling skulle have haft et borgerperspektiv ville vi have haft fokus på fænomenologien i stedet for hermeneutikken, da den har en individbaseret tilgang. Men vi har valgt at afgrænse os fra det, da vi ikke har fundet det muligt at fremskaffe tilstrækkelige informanter til at anvende i interviews, som kunne give os et realistisk billede af deres perspektiv på hvorfor de befinder sig i en udsat position. I stedet har vi valgt at inddrage deres perspektiv gennem den empiri vi anvender i vores projekt. Vi har således valgt at se på det fra et professionelt perspektiv for at få en opfattelse af hvilke overvejelser de professionelle gør sig i arbejdet med denne gruppe af unge udsatte.

Vi har endvidere diskuteret hvilken undersøgelsesmetode vi fandt mest anvendelig i forhold til vores projekt, om det skulle være den kvantitative eller kvalitative metode der skulle anvendes. Havde vi valgt den kvantitative metode ville vi kunne få præcise svar der kunne måles, men vores problemstilling ligger op til en komparativ analyse på baggrund af teori, metode og data, hvilket den kvalitative metode står for.

Empiri

I dette projekt består empirien af vores kvalitative interview. Det kvalitative interview består af en fokusgruppe på tre personer. Vi interviewede informanterne på deres arbejdsplads. En af de tre informanter er uddannet socialrådgiver, hvor de to andre havde andre længerevarende uddannelser. Valget af disse informanter er bevidst strategisk, da informanterne besidder en viden der er relevant for vores problemstilling, og ligeledes er fremgangsmåden baseret på deres tilgængelighed i forhold til os (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 56).

Styrker og svagheder ved vores informanter

Til vores interview har vi haft 3 informanter. Styrkerne ved valget af de 3 informanter har været, at de arbejder med unge lige som Emma fra casen. De arbejder tæt med disse unge i aktiveringsforløb for kontanthjælpsmodtagere der er over 30 år og for uddannelsesmodtagere der er under 30 år. De udbyder ugeskemaer på 25 timer, og får

derfor et kendskab til deres problematikker og de udfordringer de måtte have. Interviewet med dem har givet os en bedre forståelse for hvordan man kan arbejde med unge. En anden styrke er også, at de har et samarbejde med jobcenteret. Svagheden ved informanterne har været, at kun den ene informant er uddannet socialrådgiver. En anden svaghed kan være, at informanterne allerede har en forforståelse i forhold til casen og vores problemstilling. Hvis informanterne allerede har dannet sig en mening om dette, og ikke kan lægge dem fra sig, så kan det være svært at lave en objektiv undersøgelse.

Projektets kvalitet

I vores projekt hvor vi anvender kvalitativ forskning, ønsker vi, at det kommer til at virke troværdigt. Derfor anvender vi begreberne validitet og realibilitet, når vi skal vurderer kvaliteten af vores undersøgelse (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 176). I nedenstående afsnit vil vi redegøre for disse begreber.

Validitet

Validitet er relateret til om dokumentationen og fortolkningen af vores indsamlede data udføres på en tillidsvækkende måde. Dette gøres troværdigt ved at vi som forskere skelner mellem den information vi har fremskaffet under vores interview og vores egne vurderinger af disse informationer. Ligeledes styrkes troværdigheden ved at vi kan redegøre for den relation vi har til vores 3 informanter, og de erfaringer de har fra det arbejde og de problematikker som vi gerne vil forske i. Det er her vigtigt, at det vi kommer frem til i vores undersøgelse, er lige så pålidelig en udgave af virkeligheden, som den ser ud for vores 3 informanter (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 177). I forskningsprocessen må vi som forskere kunne argumentere for troværdigheden ved hvordan vores indsamlede data er opstået. Her skal vi kunne argumentere den kritiske læser om kvaliteten af vores forskning og ligeledes for værdierne af konklusionen. Troværdigheden kan også øges ved at vi i analysen gør rede for der er citater fra interviewet eller hvad er vores vurderinger og kommentarer (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 185).

Reliabilitet

Reliabilitet er relateret til den vurdering af de tolkninger vi er kommet frem til i vores undersøgelse. Det at vi ikke fra begyndelsen ikke har haft relation med det studerende miljø eller at vi har været udenforstående, kan have betydning for, hvilken forforståelse vi kommer frem til i løbet af undersøgelsen (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 177). Dette handler om nøjagtigheden i indsamlingen af data og i behandlingen af disse, og om disse er pålidelige. Reliabilitet indebærer at forskeren forholder sig kritisk til egne fortolkninger. I vores tolkning vil vi bruge anden forskning, er det væsentligt vi kan vi redegøre for tolkningens grundlag, her skal vi specificere, hvordan vi er kommet frem til den forforståelse som vi er kommet frem til (Thagaard, Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode, 2004, s. 185). For at vi kan sikre reliabiliteten i vores analyse, vil vi anvende forskellige vinkler på analysen i form af forskellig teori.

Teoretikere

På baggrund af interviewet har vi valgt at tage udgangspunkt i præstationssamfundet, diagnosekulturen og identitetsteori af Anthony Giddens. Vi vil anvende dem i vores analysedel og disse præsenteres i nedenstående afsnit.

Præstationssamfundet

Anders Petersen er lektor i sociologi på Aalborg Universitet, og har i flere år forsket i depression som samfundsfænomen. Derudover har han skrevet bogen "Præstationssamfund", hvor han argumenterer for opblomstringen af den depressionsepidemi man ser i dag.

Danskerne har igennem de seneste år, fundet ud af, at vi lever i en konkurrencestat og et præstationssamfundet. Disse begreber har både vundet indpas i den akademiske verden, men så sandelig også i den bredere offentlighed. Hvad angår præstationssamfundet anvendes det ofte som en nøgtern konstatering af deres tilstedeværelse her og nu (Petersen, 2016, s. 54). Anders Petersen argumenterer for, at konkurrencestaten skal forstås som et bagtæppe til præstationssamfundet. Her mener

han, at konkurrencestaten udgør det fundament som præstationssamfundet hviler på. Det betyder dog ikke, at fundamentet vil æde overbygningen (Petersen, 2016, s. 55).

For at forstå præstationssamfundet, er det vigtigt at man først og fremmest forstår præstationskulturen. Og i denne sammenhæng har sporten en væsentlig betydning. I sportsverdenen har der altid været en regulær præstationskultur, en kultur hvor man har hyldet og fejret store indsatser og sejre. I denne kultur har det været på sin plads, at vinderen har modtaget medaljer, trofæer, anerkendelse, status og blive hyldet som stjerner, som man så optil, tilbedte og beundrede. Når man som sportsudøver er på dette niveau, kræver det hård træning for at kunne vinde. Her er talent ikke alt, her er flid og hårdt arbejde en vigtig del. Det vil sige, at et menneske må tilpasse sig præstationskulturens præmisser, og på den måde må ofre nogle aspekter i tilværelsen, mens andre derimod styrkes (Petersen, 2016, s. 61).

Præstationskulturen har ændret sig historisk set, og har udviklet sig så den findes i mange forskellige afskygninger. Den præstationskultur der var gældende i de romerske hestevæddeløb i antikken, er ikke den samme som man ser hos nutidens fodboldspillere i Barcelona (Petersen, 2016, s. 61). De normer og regler der er inden for præstationskulturen forandres, da udviklingen går hurtigt, da præstationskulturen er lavet af et forarbejdningsvenligt materiale (Petersen, 2016, s. 62). Præstationskulturen kan støbes og tilpasse som man ønsker uanset om det er internt eller eksternt bestemt, og her menes det om det er bestemt af særlige kulturbærere eller om der er indflydelse fra samfundsmæssige udviklingstendenser. Hovedfokuset har flyttet sig fra at være på den sportslige præstation til nu at fokuserer på samfundets overordnede kredsløb i form af sociale kompetencer (Petersen, 2016, s. 62). Denne udvikling er essentiel, da denne har medført, at menneskene i dag skal indordne sig under præstationens logikker under præstationssamfundet. For at man kan indordne sig under førnævnte logikker, kræver det indoptagelse af nogle ganske særlige idealer og fremskaffe bestemte færdigheder og kompetencer, hvilket kræver en stor portion selvdisciplin. Det er vigtigt at pointerer at overgangen fra præstationssamfundet ikke er ensbetydende med et fravær af sociale former, og at nutidens mennesker dermed befinder sig i et rum uden sociale regler og normer. Præstationssamfundet er i bund og grund norm- og regelstyret (Petersen, 2016, s. 62).

Ifølge Anders Petersen indebærer præstationssamfundet, at vi har anderledes normer og sociale regler end førhen. Det betyder dog ikke at de er forsvundet. En opløsningstankegang betyder ofte, at tiden før præstationssamfundet beskrives som mere håndgribelig og måske endda bedre (Petersen, 2016, s. 63). I præstationssamfundets opståen bliver individet mere individuel og derfor bliver individet tvunget til at være lydigt og disciplineret. Det negative aftager og lydighedsindividet erstattes med præstationsindividet (Petersen, 2016, s. 67). Sammen med denne udvikling, indtager individet en mere væsentlig rolle i sit eget liv. Man bliver sin egen herre og gennem sine egne præstationer kan man udforske sine egne livsmuligheder i stedet for at følge de retningslinjer der allerede var skabt. Den individuelle præstation var med til at gøre denne udvikling mulig. I præstationssamfundet kan næsten alt lade sig gøre, hvis bare præstationerne kan justeres så de i en tilstrækkelig grad kan gennemføre det man stræber efter (Petersen, 2016, s. 67).

Individet i præstationssamfundet skal hele tiden holde sig i gang, da man på den måde kan undgå pinslen ved at stoppe og gå i stå, eller værre endnu, at man falder bagud og bliver en taber. Aktivitet kan beskrives som et paraplybegreb der dækker over fordringer om fleksibilitet, mobilitet, initiativrigdom, motivation, tilpasningsdygtighed og omstillingsparathed. Ifølge Anders Petersen kan de fleste unge og voksne i præstationssamfundet genkende disse begrebers tilstedeværelse (Petersen, 2016, s. 70).

En anden faktor der tilhører præstationssamfundet, er at man hele tiden skulle præstere godt og fremme viljen til at stå til rådighed, igangsætte nye projekter, være initiativrig og være omstillingsparat i forhold til arbejdet. Præstationsindividet skal simpelthen være til at træffe og helst hurtigt. Hvis dette ikke kan opfyldes, kan det opfattes i det perspektiv, som mangel på parathed og manglende udvikling af sig selv og sine kompetencer, og dette kan resultere i at man giver afkald på at maksimere sine præstationer. Hertil skal det siges, at en overvejende del af præstationsindividet præstationer ydes i sociale sammenhænge. Derfor skal præstationsindividet også være i stand til at begå sig i forskellige netværk så som på arbejdspladsen, og i andre sociale sammenhænge. I netværkssammenhænge er præstationsindividet også aktivt med deltagelse i forskellige foreninger og pleje af interessenetværk (Petersen, 2016, s. 72).

Anders Petersen argumenterer for at præstationsindividet i dagens Danmark er idealindividet, og dertil kommer konkurrencen. Her mener han, at konkurrencen ligger som en overflade over præstationssamfundet. Præstationsindividet har som mål, at optimere sig selv som en drivkraft og gøre sig attraktiv over for (arbejds)markedet, hvor man skal vise sin særlige vindermentalitet. Faktummet om man vinder eller ej, er ikke det væsentligste, bare man har viljen til at vinde og man kan opnå succes (Petersen, 2016, s. 75). Et selv der er sejrrigt og succesrigt skal kunne tunes og bevæge sig rundt i de forskellige fora og netværk, og ligeledes være omstillingsparat, fleksibel, og tilpasningsdygtigt. Alt i mens man prøver på at optimerer produktiviteten og effektiviteten (Petersen, 2016, s. 75).

Men alt dette har i præstationssamfundet også medført en vis usikkerhed og risici. Derfor er det vigtigt for præstationsindividet at kunne stå imod og forsøge at opsætte et værn mod denne usikkerhed og risici der kan true. Dette er en fremadskridende proces som konfronterer nutidens præstationsindivid med et liv i uvished om forventningerne om tydelige mål skal kasseres (Petersen, 2016, s. 76). Usikkerheden præger præstationsindividet, og det kan man blandt andet se ved at hvor klar man er til at blive ansat, her gælder det hele tiden om at opkvalificere sine kompetencer, finjusterer sine evner, og efteruddanne sig. Det gælder hele tiden om at være aktaktiv og have potentiale da det er det potentielle selv der gælder og ikke det aktuelle selv. Det betyder at præstationsindividet skal forstås som et råstof, som man kan blive ved med at trække mere og mere potentiale ud af, og så længe der er konkurrence vil potentialet ikke ebbe ud (Petersen, 2016, s. 82).

Man må ikke være i tvivl om, at præstationsindividet er i konstant konkurrence med andre, som der også forventes at yde det bedste og stille sit potentielle selv til rådighed for (arbejds) markedet. Der er tæt konkurrence og man bliver åndet tæt i nakken, og her bliver præstationsindividet også et konkurrenceindivid (Petersen, 2016, s. 83).

For et præstationsindividet er der ikke tid til at være kritisk over for nye opgaver eller projekter, her gælder det om at have ja-hatten på. Her er det bedre at have foden på speederen end på bremsen. På denne måde kan man selv definere sin egen bane, og derved undgå at blive overhalet af andre. Men hvis dette skal lykkes skal kritikken forties. Kritikken er her i de ydre forhold og ikke af de indre. Præstationsindividet drives af selvkritik, men kan også blive en domstol af sig selv, hvor anklager og dommer er sig selv (Petersen, 2016, s. 91). Hvis man dømmes til at have fejlet og ikke grebet

muligheden for at (re)etablere de eftertragtede konkurrencefordele og holde øje med nye udfordringer, falder staffen med det samme; *"Du har ikke smidiggjort dit indre på den rigtige måde, og derfor kan du ikke møde præstationssamfundets imperativer på en tilfredsstillende måde. Du dømmes derfor til at arbejde endnu hårdere med dig selv"*. Dertil er der 3 ting som man skal holde sig for øje:

- Du skal hele tiden præstere bedre.
- Du skal hele tiden blive en bedre version af dig selv.
- Du skal hele tiden holde dig udviklingsparat (Petersen, 2016, s. 91)

Som individ i præstationssamfundet kan man derfor ikke bare hvile på laurbærrene, det ville være det samme som at ekskluderer sig selv, og lide den personlige og sociale død. Måde at undgå dette på er, at have åbenlyst indre og ydre disciplinering. Formålet med dette er, at de arbejder sammen og understøtter hinanden (Petersen, 2016, s. 91).

Præstationssamfundet hylder og efterspørger dannelsen af det selvdisciplinerede og ansvarsbevidste præstationsindivid. Idealet skabes allerede i vores uddannelser (fra børnehaven over folkeskolen gennem gymnasiet og videre til universitetet), sociale institutioner og på arbejdsmarkedet (Petersen, 2016, s. 91).

For at præstationsindividet kan holde sit selv smidigt og komme tilbage på rette præstationsspor, bruger individet nogle bestemte teknikker. Disse teknikker kan ifølge Anders Petersen deles op i tre karakteristiske grupper:

Den første gruppe indebærer fitness-bølgen. Her sker smidiggørelsen af det indre gennem kroppen. Fænomener som CrossFit og maratonløb er lige pludselig blevet allemandseje, og plusset ved dette er, at det ser godt ud på CV'et. Disse to ting har vist sig at være en fordel på CV'et og dermed en konkurrencefordel (Petersen, 2016, s. 92).

Den anden gruppes teknikker kan være coaching, mindfulness mm. Som også kan være med til at smidiggøre selvet, disse former for terapi kan hjælpe præstationsindividet til at opnå større indsigt i sig selv og derfor bruges sig selv på den bedste mulige måde. Og jo bedre man kender sig selv, jo større mulighed har man for at fremme sine ressourcer, da det er et primært mål (Petersen, 2016, s. 92).

Den sidste gruppe af teknikker er indtagelsen af psykofarmaka. Antidepressiv medicin kan påvirke selvet, så det virker opkvikkende, og forandre det, men hertil skal lige siges

at det selvfølgelig ikke er alle der bruger præparater. I den forbindelse kan man hævde, at antidepressiv medicin kan sige at være en "præstationsspiller" og forbruget kan opfattes som en teknik til at gøre eller holde det indre smidigt (Petersen, 2016, s. 93). Så for at præstationsindividets forventninger om at præsterer bedst muligt og for at blive en bedre udgave af sig selv, er det nødvendigt at sit indre forbliver smidigt (Petersen, 2016, s. 93).

Diagnoser/depression

Svend Brinkmann⁸ og Anders Petersen tager i borgen "Diagnoser" udgangspunkt i at vi lever i en diagnosekultur, som forstås ved at diagnoser cirkulere blandt fagfolk samt i det offentlige rum som forklaring for lidelser, afvigelse og ubehag. Det er naturligvis ikke alle tendenser i den aktuelle samfundsmæssige situation der kan forklares ud fra en diagnosekultur, men man ser en diskurs hvor flere af tilværelsens områder påvirkes af en diagnostisk logik ved de problemer det enkelte menneske har (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 7).

Diagnosekulturen kommer til udtryk ved det stigende antal af mennesker der får stillet psykiatriske diagnoser, og samtidigt er diagnostiske termer blevet en del af vores daglige sprog. Det viser sig også, at diagnosekulturen har væsentlige konsekvenser på samfunds- og individniveau. På det strukturelle og institutionsniveau fungerer diagnoser som organiserede enheder. Det kommer til udtryk i et moderne velfærdssamfund hvor de anvendes til at regulere tildeling af ressourcer og privilegier som kan være adgang til orlov, pension og behandling. På det individuelle niveau ses det gennem den enkeltes opfattelse af lidelse bliver forstået ved hjælp af psykiatriske diagnoser. Det medvirker at den enkelte kan blive mødt af diagnoser i spørgsmål der vedrører identitet, krop, seksualitet og selvforhold (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 8).

Der er i de seneste 15-20 år sket en voldsom stigning i antallet af børn og unge som er diagnosticeret med en psykisk lidelse, og der kan være forskellige årsager til det.

En af årsagerne til stigningen kan være, at der er kommet flere diagnosesystemer, som derved mere individuelt beskriver de forskellige tilstande ved den enkelte. Stigningen i diagnosesystemer betyder at flere sygdomme eller tilstande vil kunne diagnosticeres og det medføre at flere mennesker ville kunne blive diagnosticeret.

⁸ Svend Brinkmann, professor, Institut for kommunikation

En anden årsag kan være, at der er sket en generel aftabuivering i samfundet af psykiatrien. Det har medført, at det er i mindre grad end tidligere, er pinligt eller skamfuldt at have psykiske problemer eller en psykiatrisk lidelse.

En anden forklaring kan være, at samfundet over de seneste årtier har ændret sit syn på barndommen. Tidligere betragtede man barndommen som en forberedelsestid til voksenlivet, men nu betragtes barndommen som en vigtig del af det enkelte menneskes liv med sine helt egne kvaliteter. Barndommen har således vist sig at have stor betydning for den enkeltes sociale, personlige og intellektuelle udvikling. Forælderrollen har samtidigt ændret sig til at være mere involveret i barnet og den unges liv, og har i dag et tættere forhold i længere tid. Forældre er samtidigt blevet mere opsøgende i forhold til information, og er dermed bedre klædt på til møder omkring en eventuel udredning af barnet. Ligeledes er forældre generelt blevet bedre til at kontakte relevant fagpersonale såfremt barnet udviser tegne på psykisk mistrivsel eller psykisk sygdom. Det er ikke kun fra forældrene man ser en øget opmærksomhed på børn og unges psykiske trivsel, også politisk har der været en øget fokus på området i de seneste år. Det har medført, at børne- og ungdomspsykiatrien har modtaget flere ressourcer, og samtidigt har alle regioner udrednings- og behandlingstilbud der er tilgængelige (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 129).

En anden årsag til stigningen kan skyldes, at der tidligere har været begrænset forskning inden for børne- og ungdomspsykiatrien. Men de seneste årtier har der været en markant udvikling i forskningen indenfor evidensbaseret behandling. Det har medført, at det har været muligt at forbedre de tilgængelige behandlingstilbud, og samtidigt har det været muligt at målrette behandlingstilbuddene, således at de kunne passe mere specifikt til børn med bestemte diagnoser (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 130)

Derudover kan kulturelle samfundsmæssige faktorer også have en afgørende betydning for den andel af børn og unge der henvises og som samtidigt bliver diagnosticeret med en psykisk lidelse. Der er sket store forandringer indenfor skoleområdet de seneste årtier, hvor man har set skolen har forandret sig fra en autoritær skolegang til et mere åbent læringsforum hvor der er fokus på børnenes egen læring (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 131).

Anders Petersen argumentere for, at den forandrede rolle vi ser i samfundet vedrørende psykiatriske diagnoser ikke kun kan tilskrives psykiatriprofessionens forståelse af hvad en diagnose er, men at det ikke mindst skal ses i et samfundsmæssigt udviklingsperspektiv (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 60). Det er således sammenhængen mellem den stigning og udformning der ses i de psykiatriske diagnoser og de samfundsmæssige forandringer der er interessante at se på. Netop depression har i de seneste årtier haft stor opmærksomhed i både offentligheden samt i forskning, og depression lader til at afspejle noget centralt i samtiden. Det er således relevant at se på depressionsdiagnosen set i forhold til præstationssamfundet (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 61).

Depressionsdiagnoser bliver i Danmark stillet ud fra den diagnostiske manual. ICD-10 har beskrevet følgende symptomer som ligger til grund for at kunne stille diagnosen depression. Det tages udgangspunkt i at den enkelte har haft nedenstående kernesymptomer næsten hver dag indenfor en periode på 14 dage:

- Følelse af nedtrykthed
- Markant nedsat lyst/interesser
- Reduceret energi, svær træthed

Samtidigt kan følgende ledsagersymptomer optræde:

- Nedsat tillid eller selvfølelse
- Selvbefredelse, svær skyldfølelse
- Tanker om død eller selvmord
- Tænke- og koncentrationsbesvær
- Svær indre uro eller modsat: hæmning
- Søvnforstyrrelser
- Betydningsfulde ændringer i vægt eller appetit

Diagnosen depression stilles både ud fra en forekomst af kernesymptomer samt ledsagersymptomer, derved kan diagnosen depression ikke stilles såfremt at der ikke optræder symptomer fra begge steder fra (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 71).

Når man skal se på depressionsdiagnosen i samtiden, er det relevant at drage præstationssamfundet ind. Den franske sociolog Alain Ehrenberg⁹ analyserer spørgsmålet om, hvilken individtype det er som samtiden efterspørger, og herunder de karaktertræk, egenskaber og kvaliteter som individet skal besidde. Ehrenberg betegner denne samfundsmæssige kontekst som præstationssamfundet, og det adskiller sig fra det disciplinære samfund som den franske filosof Michel Foucault¹⁰ tidligere har beskrevet. Foucaults disciplinærsamfund beskriver individer som lydige, der kan disciplineres og underkues for at indordne sig under den gældende orden. Individet skal her kende sin plads, og der opfordres ikke til at søge andre muligheder. Det er således forbuddets sociale regler der hersker (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 75). Ehrenbergs præstationssamfund står i stedet for at fritage individet fra herredømmestanser som er med til at tvinge individet til at være lydige og disciplineret på en bestemt måde. Det er således muligt for lydighedsindividet at indtage en ny rolle i sin tilværelse som et præstationsindivid. Individet har mulighed for at fokusere på sine egne livsmuligheder som følge af egne præstationer. Som udgangspunkt er det selve præstationen samfundet hylder, og ikke nødvendigvis indenfor hvilket området det er at den opnås (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 76).

Men præstationssamfundet kan med sine muligheder og forventninger samtidigt være medvirkende til at mange føler sig utilstrækkelige. Præstationspresset kan for depressive mennesker betyde at de ikke føler de kan leve op til forventningerne og derved ikke tage ansvar for egen selvrealisering (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 79). Depressionssymptomer som nedtryghed, træthed, lavt selvværd og koncentrationsbesvær beskriver således en anden individtype end den som præstationssamfundet efterspørger. De symptomer gør at den enkelte fremstår som passiv og ikke magte aktiv handling. Det er den diametrale modsætning til det aktive handlingspotentiale som den enkelte forventes at besidde i samfundet, og det kan for den enkelte opleves som stærk problematisk (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 80).

⁹ Alain Ehrenberg, fransk sociolog, f 1950

¹⁰ Michel Foucault, fransk filosof og psykolog 1926-1984

Giddens og individet i det senmoderne samfund

Sociolog Anthony Giddens er født i London i 1938, ud af en lavere middelklassefamilie. Han var den første i familien til at få en universitetsuddannelse, og han regnes i dag for en af de mest fremtrædende og skabende sociologer siden anden verdenskrig (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 47). Han har tidligere været ansat ved Cambridge universitet som lektor i sociologi og senere som professor samme sted. Senere hen har han været rektor for London School of Economics, som arbejder meget politisk orienteret, ligeledes har han frem til 2003 været rådgiver for den daværende britiske premierminister, Tony Blair og var blandt andet med til at udvikle Labour partiets "Tredje vej" koncept (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 48).

Giddens sociologiske arbejde kan se som 3 faser med forskelligt fokus. I hans første fase havde han fokus på teorikritik samt teoriformulering indenfor samfundsvidenskaberne, dette var hans fokus frem til slutningen af 1980'erne. I anden fase var fokus flyttet til modernitetens betydning for institutioner samt individers tanke og handlemåder. I sidste fase, som påbegyndtes i slutningen af 1990'erne, har Giddens hovedsageligt haft fokus på at arbejde med politikudvikling (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 48). Vi har i denne opgave valgt at arbejde med en teori fra Giddens anden fase, hvor han udviklede en teori om moderniteten og de forudsætninger for udvikling af identitet samt socialt liv, som gør sig gældende i det senmoderne samfund (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 48).

Ifølge Giddens udvikles det moderne samt senmoderne samfund sig igennem en kæde af overordnede institutionelle dimensioner, som: Kapitalisme, industrialisme, nationens overvågning samt politisk kontrol med voldsmidler (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 52). Første dimension, kapitalisme, definerer Giddens som et vareproduktionssystem, som har fokus på den private ejendomsret til kapital på en side og på den anden side, den ejendomsløse lønarbejder (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 52-53). Kapitalistiske virksomheder er, ifølge Giddens årsagen til den vedvarende teknologiudvikling, da disse producerer til et marked som er yderst konkurrencepræget. Den anden dimension, industrialisme, skal forstås som mere end blot det system der voksede op ved den industrielle revolution. Det skal forstås, som et produktionssystem, som er forbundet igennem anvendelse af maskineri samt materielle energikilder i produktionsprocessen.

Tredje dimension, nationens overvågning er, ifølge Giddens forklaringen på de kapitalistiske og industrielle samfund er afgrænsede formater. Begge virker umiddelbart grænseløse, men bliver, idet de er forankret i nationalstaten, en del af et afgrænset samt territorielt samfund. Den afgørende faktor ved nationalstaten og samtidig en forudsætning for dennes udvikling, er evnen til at overvåge og kontrollere befolkningen. Sidste dimension, er ifølge Giddens kontrol med voldsmidler. Statens etablering af et limiteret territorie samt overvågning af befolkningen, foregår der samtidig med udviklingen af politisk kontrolleret militærmagt. Staten opnår derfor, ifølge Giddens monopol på voldsmidlerne (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 53).

Giddens mener, at det senmoderne samfund adskiller sig fra det traditionelle samfund ved sin dynamiske kaliber. Disse samfund forandrer sig med en intensitet og hastighed, som er enestående og bevæger sig mod en globasering, der vil få indflydelse på samt ændre den enkeltes livsforløb og sociale relationer. Giddens har således samlet 3 dynamiske kendetegn ved senmoderne samfund.

Disse er følgende:

Adskillelse af tid og rum: Tid samt det fysiske rum ophæves via det nye teknologier. Vi kan via et par klik med musen, nu kommer i kontakt med venner og kollegaer på den anden side af jorden.

Udlejringsmekanismer: Udlejring af sociale relationer som opdragelse og omsorg. Tidligere blev disse varetaget indenfor familien, men er nu flyttet til statslige institutioner. Vi er i stigende grad afhængelige af velfærdsinstitutioner, til at varetage opgaver forbundet med samfundets børn og ældre. I takt med brugen af statslige institutioner opstod ekspertsystemet, som indeholder de eksperter samt autoriteter vi har i det senmoderne samfund. Dette være sig omsorgsmedarbejderne, de uddannede pædagoger, livsstilcoaches, parterapeuter samt politiske kommentatorer samt flere. Tillid er ligeledes blevet en afgørende faktor, hvis vi skal føle os sikre i det senmoderne samfund (Brøndum & Hansen, 2014, s. 65). Dette i kraft af at vi, for at føle os trygge, er nødt til at have tillid til ekspertsystemet samt de mange ansigtsløse relationer, vi møder i vores hverdag. Hvis vi skal du at rejse eller købe noget på nettet, har vi som regel aldrig mødt de mennesker vi handler med. Dermed er tillid en afgørende faktor, hvis vi skal opnå tryghed i det senmoderne samfund (Brøndum & Hansen, 2014, s. 66).

Modernitetens øgede refleksivitet: Den øgede refleksivitet henviser til, at individet i det senmoderne samfund er overladt til selvstændigt at træffe valg, imellem en stor mængde forskellige muligheder. Vi sammenligner og reflektere i stigende grad over hvem vi er og hvorfor vi tænker og handler, som vi gør. I takt med aftraditionaliseringen og den stigende individualiseringen, er der ikke mere noget det enkelte individ kan være helt sikker på. I stedet indhenter vi viden fra eksperterne, for at kunne træffe det rigtige valg (Brøndum & Hansen, 2014, s. 67). Ifølge Giddens bevirker den evige refleksivitet, at det enkelte individ altid vil tænke på de negative følger, som kan følge med i kølvandet på et valg. Individet tænker derfor konstant "hvad nu hvis...". De ekstremt mange valgmuligheder i vores samfund, ligger til grund for at øgede refleksion vi oplever i dag. Giddens mener ligefrem at identitetsdannelse, som vi kender den fra før, ikke kan benyttes i det senmoderne samfund. Det kan den ikke, idet det i dag, grundet udviklingen, er op til det enkelte individ at skabe samt udvikle sin egen identitet (Brøndum & Hansen, 2014, s. 68-72). Ifølge Giddens er det at skabe sin egen identitet blevet et livslangt projekt, der aldrig afsluttes, men udvikler sig i samspil med samfundet. Vi skaber således vores egen identitetsfortælling i det senmoderne samfund, en evig jagt på "hvem er jeg ..." (Brøndum & Hansen, 2014, s. 72).

Pointen er således, ifølge Giddens:

"Pointen er ikke, at hverdagslivet i dag er mere grundlæggende risikabelt, end det var i tidligere perioder. Det centrale er snarere, at det at overveje og bedømme risici under modernitetens betingelser er blevet et mere eller mindre altid-tilstedeværende element for såvel lægfolk som for eksperter på særlige områder..."

(Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 58).

I forlængelse af Giddens tredje kendetegn ved det senmoderne samfund, har han brugt begrebet "den refleksive selvidentitet". Vi har valgt at tage udgangspunkt i dette begreb samt det tredje kendetegn, modernitetens øgede refleksivitet, i forbindelse med analyse af vores case.

Som nævnt ovenfor har det senmoderne samfund og dette samfunds højmodernitet en afgørende betydning i forhold til det enkelte individ. Det enkelte individ skal have tillid til institutionerne, samtidig er der ved alle vores egne samt andres handlinger, en risiko. Med den øgede refleksivitet følger tvivl, som gør at vi ikke har fuldstændig tillid til alle institutioner samt individer. Denne tvivl er af afgørende betydning for individets risiko

samt tillidsopfattelse. Hvis der, når der skal træffes et valg, opstår tvivl forbundet med den store mængde af muligheder, kan tillid til den eller det, der træffes valg om, en afgørende faktor. Derfor bliver tillidsfulde relationer afgørende for at individets handlemuligheder samt fortsatte udvikling, da vi i vores handlinger altid står imellem tillid og tvivl.

Når vi ikke alle går rundt i med en evig tvivl og angst for de negative følger, så har det ifølge Giddens at gøre med begrebet "ontologisk sikkerhed". For Giddens hænger individets evne til at være tillidsfuld sammen med individets besiddelse af ontologisk sikkerhed. Ontologisk sikkerhed er det fundament, der gør at der er stabilitet i vores selvidentitet samt at vi har tiltro til sociale verden, som omgiver os. Ifølge Giddens udvikles ontologisk sikkerhed allerede, når man er spæd. Den ontologisk sikkerhed opstår i forholdet til barnets primære omsorgsperson, igennem positive og forudsigelige rutiner i forholdet til den primære omsorgsperson. Oplever barnet en lang række af disse positive samt forudsigelige rutiner, vil barnet opnå ontologisk sikkerhed. Giddens henviser til dette, som barnets emotionelle vaccine, som beskytter mod den tvivl og angst, der hersker i det senmoderne samfund (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 61).

Når barnet lærer at stole på omsorgspersonens konsekvens og opmærksomhed, skabes tillid som et beskyttelsesværn. Dette beskyttelsesværn skal kunne modstå de mange muligheder og valg, som barnet møder senere hen i livet. Udvikles der ikke tilstrækkelig ontologisk sikkerhed, vil individet opleve psykisk sårbarhed. Den ontologiske sikkerhed er fundamental for individets selvidentitet, idet dette beskytter mod angstoplevelser, som kan virke truende på individets tillid til omverdenen. Ifølge Giddens er selvidentitet i det senmoderne samfund en løbende proces, det gælder om at have evnen til at holde en fortælling om sig selv kørende. Selvidentitet er en løbende, refleksiv historie om ens selv, et livsvarigt projekt. Man skal så at sige hele tiden bygge på, udvikle samt konstruere sin egen livshistorie og selvidentitet. Der skal konstant produceres og reproduceres, i forhold til at skabes sin egen biografi. Biografien er til evig revision og skal konstant indpasses samt sorteres i. Selvidentitet bliver derfor både skrøbelig og stærk. Skrøbelig, da den er afhængig af individet, der arbejder på denne biografi, i en næsten uoverskuelig mængde af muligheder og stærk, idet følelsen af selvidentitet i de fleste tilfælde, vil være stærk nok til at modstå forandringer i denne sociale miljøer,

således at individet ikke enten i en udsat position (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62-63).

Hvis individet ikke har tilstrækkelig tillid, vil der udvikles ontologisk usikkerhed. Dette vil få individet til at udvise bestemte træk. Dette kan være mangel på følelse af biografisk kontinuitet, angst for risici i forbindelse med forandringer i livet samt ikke mestre at udvikle samt opretholde tillid, i forhold til sin egen selvintegritet. Der kan opstå en følelse af tomhed, idet individet mangler selvrespekt. Der kan i disse tilfælde opleves kronisk melankoli samt skizofrene tendenser (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 63).

Refleksiviteten er således med til at skabe nye former for sociale problemer, i form af psykiske lidelser. Disse optræder side om side med de traditionelle sociale problemer, som arbejdsløshed osv. Hvis man tager udgangspunkt i ovenstående, optræder sociale problemer således, når selvidentiteten ikke kan opretholdes. Dette er særlig tydeligt hos unge, hvor skabelsen af selvidentitet kan være særdeles svær og i nogle tilfælde kan medføre selvskadende aktiviteter (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 63).

Projektets interviewmateriale

Nedenstående præsenteres det materiale som er baggrunden for vores gruppeinterview, således følger casen om Emma samt de spørgsmål der dannede rammen for vores interview. Casen om Emma har været fremsendt til vores informanter inden afholdelse af interviewet. Spørgsmålene har ikke været fremsendt til vores informanter inden interviewet, men har været til egen brug i interviewsituationen.

Case om Emma

Vi har i vores bachelor opgaven valgt at tage udgangspunkt i en case som baggrund for vores analyse. Vi har gennem vores vejleders forskning fået adgang til historien om Emma, som vores case er baseret på. Casen er anonymiseret i forhold til navn samt stednavne, men bygger på en beretning fra virkeligheden. Emma er en ung pige, som har haft forskellige sociale problemstillinger i sin tilværelse. Emma er vokset op i en kernefamilie, og familien har ikke tidligere været i kontakt med det offentlige system.

Emma er vokset op med sine forældre samt 2 ældre søskende, og familien har gennem børnenes barndom været bosiddende i en mellemstor lejlighed i Aalborg. Forældrene er uddannede folkeskolelærere og de mødte hinanden på seminariet. Forældrene har altid været tilknyttet arbejdsmarkedet og begge har været ansat i længerevarende stillinger. Emma har 2 ældre søstre, og de har haft et tæt bånd i familien. Forældrene har gennem børnenes opvækst haft stor vægt på at børnene har fået nogle gode værdier. De har brugt tid på at læse bøger, spille spil og opleve kulturelle ting med deres børn. Forældrene har ikke haft nogen form for tilknytning til det offentlige system, og der har ikke været psykisk sygdom i familien.

Emma var meget vellidt i folkeskolen. Hun havde mange kammerater, var meget social både i skolen samt udenfor skolen og fik karakterer der lå i den bedre halvdel i klassen. Emma var umiddelbart ikke afklaret med sin uddannelse efter 9. klasses afgangseksamen og valgte derfor at tage 10. klasse. Emma får afsluttet sin 10. klasse folkeskoleeksamen med et tilfredsstillende resultat, og var nu afklaret med at hun ville studere design/kunst som havde hendes interesse.

I samråd med sine forældre valgte Emma at tage 1 år på produktionshøjskole. Produktionshøjskolen skulle forberede Emma på den fremtidige uddannelse som hun gerne vil tage indenfor design/kunst. Emma trives med skolen og hun ser lyst på fremtiden.

Emma bor i denne periode hjemme ved sine forældre, og de har ikke de store udfordringer i dagligdagen. Emma taler åbent med sine forældre om både sit liv og sin uddannelse. Emma's ældre søskende er begge flyttet hjemmefra for at studere i København. Begge søstre er meget målsatte på deres uddannelse og fremtidige karriere, og Emma kan mærke at forældrene er stolte.

Emma vælger at flytte til København efter sit år på produktionshøjskolen, da hun har fået mulighed for at studere design/kunst på Daghøjskolen som er hendes indgang til senere at kunne komme ind på designskolen. Emma får en mindre lejlighed i København, men vælger efter nogle måneder at flytte sammen med andre kammerater som hun har fået kontakt med til en større lejlighed. Fælles for de unge mennesker er, at de ikke har fået afklaret deres fremtid med hensyn til uddannelse.

Emma og hendes kammerater lever udadtil et sorgløst liv, hvor de spiller musik, går til koncerter, engagerer sig i hjælpeorganisationer og de skralder til sig selv samt andre hvor der er et behov for mad. De udviser et stort social engagement overfor andre mennesker, er ressourcestærke, og er en del af det københavnske hippieliv. Emma finder deres fællesskab tiltrækkende.

Efter året på daghøjskolen er afsluttet får Emma ikke søgt ind på Designskolen. Emma kan tydelig mærke at der er noget der er blevet svært. Hun kan ikke rigtig sætte en finger på hvad det er, men hun har oplevelsen af at der er noget der er forandret i hende. Emma fortæller sine forældre den beslutning hun har taget, og hun kan mærke at de udviser en bekymring for hende. Emma oplever at de kammerater hun bor sammen med har taget et valg omkring deres uddannelse og fremtid og her kan Emma slet ikke få taget en beslutning om hvad hun vil. De begynder at søge ind på uddannelse, og de taler mere om fremtiden. Emma har i denne periode en meget begrænset indtægt, men kammeraterne hjælper hinanden og de er en støtte for Emma.

Emma kan mærke at det gør ondt at nogle af kammeraterne nu fjerner sig fra hende og det fællesskab de havde sammen. I stedet har de nu fokus på uddannelse og fremtiden. Det er svært for hende at se hvordan nogle træffer beslutninger om at træde ud af fællesskabet til fordel for uddannelse og hun finder det svært at tage den beslutning for fremtiden. Emma har nok hele tiden vist at dette liv ikke har kunnet fortsætte, og være bevidst om at en dag ville hun stå overfor at skulle vælge sin fremtid. Men hun føler sig slet, slet ikke parat eller udrustet til dette valg.

Emma vælger at flytte tilbage til Aalborg efter 2 år i København, da hun begynder at føle sig lidt ekskluderet fra fællesskabet i lejligheden, nu hvor alle de andre starter uddannelser og bevæger sig videre i deres liv. Samtidig savner hun sit liv derhjemme samt sine forældre. Emma finder en mindre lejlighed i Aalborg og flytter for sig selv. Forældrene har en mistanke om at Emma er ramt af en depression, som de syntes har været tydeligt det sidste år hvor Emma boede i København. Emma indvilliger i at tage kontakt til familiens læge da hun ikke selv kan sætte ord på hvad det er der er svært i livet. Emma vælger at søge kontanthjælp på det tidspunkt hvor hun flytter tilbage til Aalborg. Det er på dette tidspunkt at Emma for første gang kommer i kontakt med det offentlige system.

Spørgsmål til fælles forum af vejledere

Familiær baggrund:

- Ser I nogle risikofaktorer i Emma's familie eller opvækst? Er der noget der springer jer i øjnene eller noget, der undrer jer?
- Hvordan forestiller I jer, at Emmas netværk ser ud efter hendes hjemkomst til Aalborg?

Udsathed:

- Vil I vurderer at Emma er i en udsat position? Og hvorfor?
- Hvad tænker I, når I hører ordet "udsatte unge"?

Samfund:

- Oplever I igennem jeres arbejde med de unge, at de unge oplever et pres fra samfundet og/eller familien? Og hvordan oplever I det?
- Tænker I at en pige som Emma er i risiko for at blive ekskluderet/stigmatiseret af samfundet?

Den kommunale hjælp:

- Hvordan tænker I, at I bedst muligt kan hjælpe Emma videre?
- Stiller udsatte unge andre krav eller udfordrer disse unge jer mere som vejledere, end traditionelt udsatte unge? Kan hjælpen til disse unge ændres/forbedres?

Refleksion:

- Tænker I, at der er en sammenhæng mellem den udsathed vi ser i dag og de systemer vi har skabt i samfundet?
- Tænker I, at vi skal revurdere vores syn på udsatte, som vi forstår det i dag? Og hvem ser I som fremtidens udsatte?

Analyseafsnit

I dette afsnit præsenterer vi vores analyse, lavet på baggrund af vores indsamlede data samt teorier og begreber fra vores teoriafsnit.

Præstationssamfundet

For at analysere på ovenstående case med anvendelse af relevant teori og datamateriale fra vores interview, har vi valgt at anvende Anders Petersen som argumenterer for begrebet Præstationssamfund. Petersen argumenterer for, at samfundet har udviklet et samfund hvor man hele tiden skal præsterer hvilket har skabt en opblomstring af diagnosen depression. Noget af det vi gerne vil belyse, er hvordan fagpersonerne ser Emma i forhold til udsathed. Vi vil gerne finde ud af, om de mener der ligger et pres på Emma i forhold til præstationssamfundet. Derudover vil vi gerne vide, hvad vores informanter som fagpersoner tænker, når de læser casen omkring Emma, og om der var noget som de bed særligt mærke i, i forhold til hendes familiebaggrund og hendes opvækst. For at gøre dette bedst muligt, vil vi trække nogle citater ud fra interviewet.

Informant 1: *"Det er det med at når man er født og opvokset i en kernefamilie, så tror man at det hele går nemt. Men det gør det ikke. Tidligere var det dem med udsat barndom, med misbrug der havde oddsene i mod sig. Men i dag ser vi høj grad den anden gruppe som kommer hvor mor og far som er veluddannet og har skabt det hele, men livet er alligevel svært."*

Informant 3: *"Det er også noget med de forventninger der ligger til den enkelte. Mange af dem der kommer her har svært ved at leve op til deres forældres forventninger."*

Informant 1: *"Eller de tror at mor og far har nogle forventninger til dem. Altså det jeg syntes der er interessant i casen, er at de har et tæt bånd. Men selvom at man har et tæt bånd, så det ikke ensbetydende med at man taler i dybden om de forskellige ting og får stillet de der spørgsmål."(bilag 1. s. 7).*

Af overstående citat fra informant 1 og informant 3, fremgår det, at selvom man kommer fra en ressourcestærk familie med veluddannede forældre, er det ikke ensbetydende med, at man ikke kan støde på udfordringer gennem livet. Der kan være mange forventninger til en, og det kan endda være, at forventningerne er større fordi familien er veluddannet. Hvis man ser på dette i forhold til Anders Petersen, så har det ikke noget at gøre med det familiære. I forhold til informant 1s første kommentar med, at tidligere var det dem med misbrug i familien man så som udsatte, så har samfundet ændret sig i forhold til tidligere, i dag er der kommet nye normer og spilleregler. I dag er individet blevet mere individuelt, og man skal derfor tilpasse sig præstationssamfundet. Det betyder, at Emma bliver en rolle i sit eget liv, og skal derfor være lydig og disciplineret. Emma bliver sin egen herre, og skal her vise sit værd gennem sine præstationer (Petersen, 2016, s. 67). Men som informant 1 nævner i sidste citat, så er det interessant, at hun har et tæt bånd til forældrene, men der nævnes ikke noget om forventninger til hende. Så måske, det er forventninger hun tror hendes forældre har til hende, fordi forældrene er stolte over søstrene har taget en beslutning om uddannelse og fremtid.

I casen returnere Emma til Aalborg efter at hun har boet et par år i København, og her er vi interesseret i, hvordan informanterne forestiller sig, at hendes netværk ser ud når hun kommer tilbage til Aalborg. Tidligere havde hun et netværk fra hendes skolegang og hendes familie. Her er vi også interesseret i, om hvorvidt hun vil føle sig isoleret. Hvortil informant 3 svarer:

Informant 3: "Jeg tænker at det kan være både og. Jeg ser eksempler på at der er nogle der har kæmpe store netværk men som alligevel føler sig meget alene. Jeg ser også eksempler på nogle der isolere sig fuldstændigt fordi at de vælger det fra fordi at de syntes at de ikke kan leve op til det. Alle andre kører i uddannelsesmøllen eller i arbejde og så vælger man det fra. Og andre er i det men føler sig måske noget alene alligevel." (bilag 1. s. 8).

Af ovenstående citat formoder vi, at Emma føler sig isoleret. Det kan blandt andet ses ud fra casen hvor Emmas kammerater har taget et valg omkring uddannelse og fremtiden. Kammeraterne snakker ofte om fremtiden. Selvom Emma er i en svær periode hjælper

og støtter de hende blandt andet økonomisk. Men selvom at hun har støtten fra kammeraterne, kan hun mærke at de fjerner sig fra hende. Så på trods af hun har et netværk, kan man stadigvæk føle sig alene og isoleret. Derfor har Emma svært ved at kammeraterne træder ud af fællesskabet til fordel for uddannelse, da hun selv har så svært ved at træffe beslutningen om fremtiden.

Hvis man skal se det i forhold til præstationssamfundet, så skal individet hele tiden være i gang, så man ikke falder bagud og bliver en taber. Dette kan godt virke skræmmende på Emma, da der er nogle helt centrale begreber som fleksibilitet, mobilitet, initiativrigdom, motivation, tilpasningsdygtighed og omstillingsparathed der følger med præstationssamfundet, og selvom at disse begreber er en del af præstationssamfundet kan de på nuværende tidspunkt være vanskelige for Emma at mestre. Førhen lå Emma i den bedre halvdel af klassen og været vant til at præstere, således har hun tidligere formået at mestre disse begreber. Derudover skal et præstationsindivid som Emma også kunne begå sig i sociale sammenhænge og have et netværk før at det bliver set som værende et sely, der bliver bedømt som succesrigt. Og uden et netværk er hun allerede et skridt bagud i forhold til sine "konkurrenter". (Petersen, 2016, s. 70).

Informant 1: *"Vi diskutere meget og vi oplever at vores ungegruppe har den der tjek liste. At inden jeg er 25 år skal jeg have disse ting, og jeg tænker for Emma så er der lige nogle af disse punkter som hun ikke kan vinge af. Og det kan vennerne måske, de er i uddannelse. For jeg oplever heller ikke at hun vælger at trække sig fra det fællesskab. Fordi jeg tænker hvorfor er hun ikke blevet i København og fundet et arbejde og sagt at jeg skal have noget livserfaring, jeg skal finde ud af hvem er Emma. I stedet for hvem siger at du skal i uddannelse når du er 22 år."* (bilag 1. s. 9).

Ifølge Anders Petersen kan man ikke hvile på laurbærrene, det ville være det samme som at ekskluderer sig selv. Og som informant 1 siger, så er der en vis forventning om, at man skal have det hele inden man er 25 år. I præstationssamfundet skabes idealet blandt andet igennem uddannelse (Petersen, 2016, s. 91). Her har Emmas kammerater et forspring, da de har valgt hvilken retning de vil gå, men Emma har endnu ikke selv truffet beslutningen om hvad hendes fremtid skal indebære. Som præsentationsindivid

bliver man bedømt på, om man er omstillingsparat og om man har ja-hatten på, for på den måde bliver man ikke overhalet af andre (Petersen, 2016, s. 91). Hvis Emma føler, at hun bliver overhalet af kammeraterne, er det måske bedre i hendes øjne, ikke at snakke om det, da hun kan være flov over situationen, da man ifølge samfundet skal være i gang med en uddannelse eller i arbejde. Præstationsindividet drives af selvet, men kan også blive en domstol for sig selv, hvor anklager og dommer bliver en selv. Dette kan derfor også skyldes, at hun ikke har talt med sine forældre om det, at hun har det svært. Emma kan have gået med det hele selv, da hun måske skammer sig over, at hun er på overførselsindkomst og formentlig har en depression. Med en depression diagnose bliver hun dømt, og har derfor fejlet. Emma har ikke grebet chancen for at skabe nye muligheder efter de eftertragtede konkurrence fordele, og så falder straffen prompte *"Du har ikke smidiggjort dit indre på den rigtige måde, og derfor kan du ikke møde præstationssamfundets imperativer på en tilfredsstillende måde. Du dømmes derfor til at arbejde endnu hårdere med dig selv"* (Petersen, 2016, s. 91).

Med dette citat fra Anders Petersen, står Emma nu over for endnu flere udfordringer end dem hun allerede har. Og skuffelserne kan nu blive flere, da der nu lægger et endnu større pres på hende fra præstationssamfundet.

Informant 2: *"Hvis I alle er 30 +, så er jeg den eneste der stadigvæk er i 20'erne, og jeg husker da trods alt den gang, da det stadig var flot at få et 10 tal, i den gamle skala og et 11 tal var næsten.. verdens var næsten ved at vælte, altså i dag er man næsten ved at knække sammen hvis man fik 10, altså det er ikke godt nok, hvor jeg tænker slap af, hvad er der sket?"*

Informant 1: *"Hvad er det også der er i medierne når der er studenter? Det er super studenter"*

Informant 2: *"Superstudenter"*

Informant 1: *"Der bliver aldrig fortalt om de andre, hvor jeg tænker, okay jeg har fået 7, eller 4 eller 2 eller hvad nu ikke, hvor jeg tænker wahoo ikke"* (bilag 1. s. 24).

I forlængelse af disse citater, kan man anvende Petersens begreb præsentationskulturen. I sportens verden, har målet været at vinde, men i dag er fokuset flyttet. Hvis man ser på den første ovenstående kommentar fra informant 2, fremgår det at det engang var utrolig flot, at få et 10 tal, men fordi fokuset er flyttet fra selve præstationen og hvad man har opnået så kan et 10 tal lige pludselig virke mindre godt. Som man kan se ud fra de kommende citater, så er medierne også med til at skabe et urealistisk billede af hvordan ungdommens studerende skal se ud. De nævner her superstuderenterne. Emma kan i denne sammenhæng føle jeg isoleret og set ned på, da hun "kun" har en 10 klasses adgangseksamen. Her kan man igen se at samfundet og medierne ligge et unødvendigt pres på de unge. Og som Anders Petersen argumenterer for, så præger usikkerheden præstationsindividet, hvilket det også vil gøre i forhold til Emma. Vi ser her en bekymring for de unge blandt vores informanter, da de mener, at medierne kan skabe et unødvendig pres på de unge. De nævner i ovenstående superstuderenterne, og ikke dem der får middelkarakterer. Det er kun superstuderenterne der er fokus på, og det hænger meget sammen med præstationssamfundets normer, der hele tiden lægger pres på de unge, at man hele tiden skal opkvalificere sine kompetencer og finjusterer sine evner. Det har Emma i øjeblikket vanskeligt ved at mestre, da hun ikke er klar til at træffe valg af uddannelse. Emma kan muligvis have en fornemmelse af, at hun ikke har noget at byde ind med, da det hele tiden gælder om at være attraktiv og være i udvikling, da det er med til at holde konkurrencen i gang. I af form, at hun har søgt om kontanthjælp, har hun ifølge Petersen meldt sig ud af konkurrencen (Petersen, 2016, s. 82). En anden grund til, at hun har meldt sig ud af konkurrencen kan være, at hun i folkeskolen klarede sig godt, så forventningerne fra samfundet og hende selv kan virke skræmmende. For at Emma igen kan komme med i konkurrencen, skal hun indordne sig under præstationssamfundets normer og regelsæt, og det kræver indoptagelse af nogle ganske særlige idealer og fremskaffe bestemte færdigheder og kompetencer, hvilket kræver en stor portion selvdisciplin (Petersen, 2016, s. 62).

Analyse diagnoser

Vi vil i dette afsnit analysere vores case med Emma samt vores interview set i forhold til vores samfunds diagnosekultur. Vi vil anvende viden omkring diagnoser fra Svend Brinkmann.

Diagnosekulturen er en beskrivelse for den tendens der har været de sidste årtier i samfundet, hvor der har været en stigning i psykiatriske diagnoser som gennem det enkelte menneskets lidelser eller ubehag inddeles i diagnosticerende kategorier. Diagnosekulturen kommer til udtryk gennem de psykiatriske diagnoser, som ikke længere udelukkende benyttes af fagpersoner. Psykiatriske diagnoser benyttes også af den brede offentlighed, for at skabe en forståelse af de livsfænomener der optræder (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 8).

Emma er opvokset i en kernefamilie, og hendes forældre har været medvirkende til at hun har oplevet en tryk barndom. Emma har i sin barndom altid oplevet, at forældrene var der for hende og involverede sig i hendes liv. På trods af at Emma ikke bliver mødt af store krav og forventninger fra forældrene omkring hendes uddannelse og fremtid, så kan Emma selv have en formodning om, at de har forventninger omkring hendes fremtid. Vores interview personer møder ofte unge, som føler at de har svært ved at leve op til det som de tror forældrene forventer af dem. Så selvom forældrene ikke umiddelbart har udtrykt at have forventninger til Emma, så skal vi i det sociale arbejde være opmærksomme på denne problemstilling. Men samtidig skal vi være opmærksomme på at familiestrukturen i samfundet har forandret sig, og det har medført at mange familier har løsere rammer, knap så faste strukturer og traditioner. Det er således op til den unge selv at udfylde sin tilværelse (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 131). Ved at se på det sociale arbejde fra et samfundsmæssigt perspektiv, så kan unge opleve en ambivalens omkring de forventninger forældrene har til dem og samfundets forventninger om at tage ansvar for sin egen tilværelse. Ved at anskue det fra dette perspektiv sammenholdt med vores interview så opleves de problematikker ofte i praksis:

Informant 3: *"Men det er også noget med de forventninger der ligger til den enkelte. Mange af dem der kommer her har svært ved at leve op til deres forældres forventninger"*(bilag 1 s. 7).

Informant 1: *"Eller de tror at mor og far har nogle forventninger til dem. Altså det jeg syntes der er interessant i casen, er at de har et tæt bånd. Men selvom at man har et tæt bånd, så det ikke ensbetydende med at man taler i dybden om de forskellige ting og får stillet de der spørgsmål."*

Informant 1: *"Jeg tænker lidt at det måske også er ok at være forældre og syntes at det er dejligt at det går godt med de 2 ældre søskende, men det er jo ikke ensbetydende med at Emma skuffer. Vi har det hele her i huset, og der er ikke noget der undre der." (bilag 1 s. 7).*

Emma tilhører samtidigt en ungdomskultur hvor de sociale medier har betydning for at man skal præstere og være på hele tiden. I København oplever Emma at være en del af den hippiekultur der tager udgangspunkt i være engageret i et socialt arbejde overfor andre mennesker. Det formodes, at Emma og hendes omgangskreds også er tilstede på de sociale medier, og er med til at synliggøre deres frivillige arbejde. Sammen med de krav samfundet har til at være til stede på de sociale medier er der samtidig sket en stigning i informations strømmen på medierne. For unge der har depressive symptomer kan mediernes informationer omkring katastrofer og krig samtidig være medvirkende til at skabe bekymring og forværre de unges symptomer (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 131). Unge mennesker som Emma, der har depressive symptomer kan opleve problematikker med at håndtere mediernes informationer uden at blive påvirket negativt. Nutidens samfund har medført at de sociale medier er blevet en del af de unges hverdagsliv, og dermed påvirker det unges vaner, sprog, relationer og fremtidsmuligheder samtidig med at det har en afgørende rolle for deres identitet (Andersen, 2016).

I et samfundsmæssigt perspektiv kan det medføre, at unge med en depressions diagnose oplever, at de sociale medier er med til at de føler sig isoleret overfor deres venner. De sociale medier er med til at tegne et billede af det perfekte liv og Emma kan opleve, at hendes venner skaber deres identitet omkring deres fremtid på de sociale medier. Det kan medføre, at Emma føler sig sårbar og isoleret.

Informant 3: *"Jeg ser eksempler på at der er nogle der har kæmpe store netværk men som alligevel føler sig meget alene. Jeg ser også eksempler på nogle der isolere sig fuldstændigt fordi at de vælger det fra fordi at de syntes at de ikke kan leve op til det. Alle andre kører i uddannelsesmøllen eller i arbejde og så vælger man det fra. Og andre er i det men føler sig måske noget alene alligevel".(bilag 1 s. 8).*

Emma oplever at forældrene er stolte af de 2 ældre søskende der har succes i deres karriere, og vi formoder, at hun gerne vil opnå den samme anerkendelse fra forældrene. Vi formoder, at Emma forventer at den anerkendelse fra forældrene først kan opnås når hun har færdiggjort sin uddannelse. Men hun oplever i stedet at livet føles svært for hende, og hun kan ikke tage beslutning om at påbegynde sin uddannelse. Der stilles høje krav til de unge i det senmoderne samfund om at finde sin egen rolle i tilværelsen, sørge for korrekt anvendelse af egne kompetencer og få et succesfuldt liv. Men for unge som føler sig usikre kan det opleves som uopnåeligt, og det bliver i stedet for en belastning for dem (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 131). Vores interview personer oplever også dette i praksis, hvor de unge kommer fra ungdomsuddannelser hvor de høje krav desværre medfører at de oplever at de ikke slår til:

Informant 1: *"Vi var til foredrag i sidst uge, og her sad nogle gymnasielærere og den ene underviste i psykologi. Jeg kan genkende pigerne i hendes klasse hvor hun underviste i psykologi, som var piger der syntes at det var svært at skabe balancen mellem at ville det hele og tro at de skal det hele".*

Informant 3: *"Og gymnasierne er ikke gearret til det".*

Informant 1: *"Nej, de taber dem og det bliver så den gruppe som vi får. Når de skal igennem uddannelsessystemet og finder ud af at det kan jeg ikke. Jo, det kan I godt, men den overligger skal sænkes meget. Så personen Emma ser vi ofte."(bilag 1 s. 6).*

Med konkurrencestatens indpas i det danske samfund, er der kommet fokus på at behovet for at individer er selvfokuserende og nyttemaksimerende. Der er her en forventning om, at den enkelte går efter at realisere sin mulighed for det gode liv. Den enkelte har selv ansvaret for sit eget liv, og kan ikke bebrejde andre for dens nederlag (Petersen, 2016, s. 58). Emma oplever i København, at hendes venner tager hånd om deres eget liv, og hun oplever at de har et mål for deres fremtid. De er tilmeldt uddannelser og er ved at skabe sig en anderledes tilværelse og en fremtid. Emma oplever at hun ikke kan tage beslutningen om at komme videre, og hun oplever en distance mellem hende og hendes venner. I Konkurrencestaten er der politisk fokus på, at uddannelse og arbejde er vejen frem. Der tegner sig samtidigt et billede af, at man ikke efterlever dette så betragtes man som tilbageskuende eller dagdrømmende og at man mangler indsigt i nutidens virkelige verden. For den gruppe af unge som ikke er i stand til at tage hånd om deres fremtid, oplever de dette som et stort pres. De unge føler presset fra samfundet og konkurrencestatens idelogik, og det kommer til udtryk her:

Informant 1: *"Vi diskutere meget og vi oplever at vores ungegruppe har den der tjek liste. At inden jeg er 25 år skal jeg have disse ting, og jeg tænker for Emma så er der lige nogle af disse punkter som hun ikke kan vinge af. Og det kan vennerne måske, de er i uddannelse. For jeg oplever heller ikke at hun vælger at trække sig fra det fællesskab. Fordi jeg tænker hvorfor er hun ikke blevet i København og fundet et arbejde og sagt at jeg skal have noget livserfaring, jeg skal finde ud af hvem er Emma. I stedet for hvem siger at du skal i uddannelse når du er 22 år".(bilag 1 s. 9).*

Presset fra præstationssamfundet kan få depressive individer til at føle sig udmattet og utilstrækkelige, og det medfører at de opleves som dysfunktionelle. Depressionen medfører at de ikke kan handle og agere efter de normative krav som samfundet forventer, og det er ikke muligt for dem at tage ansvar for egen selvrealisering. Depressionens symptomer som nedtrykthed, træthed og lavt selvværd opleves som en helt anden individtype end den som præstationssamfundet søger. Samfundet efterspørger et individ der er handlingsorienteret, men med diagnosen depression kan individet opleves som handlingslammet (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 80). Emma

trækker sig mere ind i sig selv og distancere sig fra sine venner. Hun oplever, at hun ikke længere søger fællesskabet. Emma har hele tiden været bevidst om at beslutningen om fremtiden og uddannelse skulle tages, men hun forstår ikke hvorfor at hun ikke kan træffe beslutningen nu. Fællesskabet med vennerne kan på mange måder ligestilles med velfærdssamfundet, da der her var fokus på det sociale arbejde for andre og at alle var ligestillede. Vennerne tager nu ansvar for deres fremtid og vælger uddannelse, og det er mere i tråd med konkurrencestaten hvor individet selv har ansvar for at nyttemaksimere sig selv (Petersen, 2016, s. 58). Emma oplever at hun falder igennem de tråde som fællesskabet stod for, og det giver hende en oplevelse af at være handlingslammet i forhold til fremtiden. Fællesskabet bidrog til en identitet for Emma, og nu oplever hun at det er svært at skabe sin egen identitet. For hvem er Emma nu? Informant 1 giver her en meget sigende beskrivelse af det:

Informant 1: *"Jeg tænker nogle gange at det netværk også er et spørgsmål om tryghed. Med Emma tænker jeg meget at kommer hun hjem til Aalborg igen, fordi at det var et minde om god tid, hvor tingene stadig kørte godt, gode karakterer, Emma havde styr på Emma. Jeg har måske mere en bekymring om hvad er det egentligt at hun kommer hjem til. Fordi at dem herhjemme måske også er gået i uddannelse. Så kommer hun hjem til lidt af en surprise, at hendes kammerater faktisk også er videre. Og så sidder Emma stadig her. Så er der naturligvis mor og far. De er gode men de kan lige såvel som vi også oplever her".(bilag 1 s. 8).*

Diagnosekulturen er medvirkende til udvide grænserne for hvad der kan betegnes som depression, og nu kan almindelig sorg og tristhed også fanges i en depressionsdiagnose. Det gør at flere bliver diagnosticeret med en depressionsdiagnose, da grænserne for at stille en depressionsdiagnose er blevet udvidet (Petersen, 2016, s. 122). Men det kan også ses som en samfundsmæssig modsætning, da depression og det samfundet forventer af den enkelte står som en direkte modsætning. For depression kan være medvirkende til at den enkelte ikke kan opfylde de normative fordringer i samfundet. Det kan være vanskeligt for den enkelte at honorere de krav samfundet stiller om at være fleksibelt og omstillingsparat, når man er ramt af underskud, stilstand,

handlingslammelse og utilstrækkeligheden (Petersen, 2016, s. 123). Emma får konstateret en depression, som må formodes bliver diagnosticeret på baggrund af den emotionelle tilstand hun befinder sig i. Det bliver samtidigt tydeligt for hende, at hun har problemer med at leve op til de krav som samfundet stiller til hende. Det er med til at hun bliver yderligere stigmatiseret, da hun ikke kan leve de forventninger og krav der er i samfundet. I praksis er det væsentligt at have fokus på netop dette modsætningsforhold der er mellem depressionsdiagnoser og samfundets forventninger samt krav til den enkelte. Igennem vores interview har vores interview personer netop fokus på denne problemstilling:

Informant 3: *"Altså hvis I tænker det som, hvad sker der med Emma nu... for Emma vil sagtens kunne gå ned til sin læge og få stemplet depression og her, tag nogle piller. Det er lægerne så heldigvis blevet mere opmærksomme på, at de piller er ikke altid vejen frem"*(bilag 1 s. 12).

Informant 1: *"Jeg er enig med I3 i, at hun kan komme til lægen og få nogle piller, men er det så det man tænker er løsningen. Så kan jeg godt have en bekymring for at Emma bliver mere sårbar og begynder at tvivle på sig selv, for det her det handler også om noget selvtillid og selvværd og tro på sig selv, og så sige "jeg skal måske ikke den vej som mine søstre skulle, jeg skal noget andet"... f.eks. til Nepal, uden at selvrealisere sig selv, men gøre noget andet, ikke. Få klippet den der navlestreng, tror jeg nogle gange. Sige "jeg kan faktisk godt stå på mine egen ben" og en gang imellem så har jeg brug for at sidde ned, men ja, det er jo igen en del af livet, ikke. Og så sænke den der overlækker til hvad synes jeg, at jeg skal, fordi nogle gange... én ting er hvad samfundet forventer, men nøj, hvor kan de også stille høje krav til sig selv"*.(bilag 1 s. 14).

Analyse af Giddens – modernitetens øgede refleksivitet og den refleksive selvidentitet

I forbindelse med analyse af vores case, har vi i nedenstående valgt at tage udgangspunkt i Anthony Giddens tredje kendetegn for det senmoderne samfund, modernitetens øgede refleksivitet, hans teori om "den refleksive selvidentitet", som blandt andet indeholder begrebet ontologisk sikkerhed (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 61). Dette for at belyse det senmoderne samfunds påvirkning på Emmas identitetsdannelse livsfortælling, samt for at få en forståelse af hvilken betydning dette har i samspillet med det, at være udsat i det senmoderne samfund.

Hvis vi ser på Emmas familie og opvækst, så ser vi igennem casen, at hun umiddelbart har haft en tryk og god opvækst. Forældrene har altid arbejdet og har samtidig prioriteret at Emma og hendes søskende har fået gode værdier, læst bøger og brug tid på at opleve mange kulturelle ting sammen med børn. Med udgangspunkt i Giddens begreb ontologisk sikkerhed, som skabes igennem en tryk tilknytning til den primære omsorgsperson i barndommen, ser vi ikke umiddelbart nogen risiko. Ifølge Giddens mener vi således, at Emma umiddelbart er opvokset med ontologisk sikkerhed og hun burde derfor have udviklet et beskyttelsesværn imod de udfordringer, hun møder i livet (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62).

Det går Emma godt i folkeskolen, hun hører til blandt den bedre halvdel af klassen, får fine karakterer og glider umiddelbart igennem sin barndom samt teenageår smertefri samt med tillid til omverdenen. Emma hviler her, ifølge Giddens i sin selvidentitet og hendes livsfortælling følger ubesværet den vej, hun skal. Emma evner at holde sin fortælling i gang. Ontologisk sikkerhed er ifølge Giddens grundlaget for selvidentiteten. Så med udgangspunkt i, at Emma har opnået ontologisk sikkerhed, burde livets udfordringer og beslutninger ikke volde hende de store problemer (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62). Som informant 1 udtrykker sine tanker omkring familien:

Informant 1: "*Det er det med at når man er født og opvokset i en kernefamilie, så tror man at det hele går nemt. Men det gør det ikke. Tidligere var det dem med udsat barndom, med misbrug der havde oddsene i mod sig. Men i dag ser vi høj grad den anden gruppe som kommer hvor mor og far som er veluddannet og har skabt det hele, men livet er alligevel svært"*(bilag 1 s. 7).

Når Emma så alligevel oplever livet som en udfordring, kan det ifølge Giddens skyldes, at Emma eventuelt ikke har opnået tilstrækkelig ontologisk sikkerhed, i forhold til at kunne modstå den tvivl, som opstår i forbindelse med større beslutninger i livet og hun kan derfor opleve at være sårbar i forhold til beslutningstagning. Til trods for at Emma har en tæt tilknytning til sine forældre, er det måske ikke ens betydende med at hun får snakket med dem om de ting, som er svære (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 63).

Som informant 1 også udtrykker:

Informant 1: *"Altså det jeg syntes der er interessant i casen, er at de har et tæt bånd. Men selvom at man har et tæt bånd, så det ikke ensbetydende med at man taler i dybden om de forskellige ting og får stillet de der spørgsmål"*(bilag 1 s. 7).

Ifølge Giddens er det senmoderne samfund præget af en øgede refleksivitet. Vi har tusindvis af muligheder og i forlængelse deraf, mange valgmuligheder. De mange valgmuligheder får folk til at tvivle og reflektere over "hvad nu hvis" ... i mange af livets situationer. Med baggrund i Giddens teori, har Emma langt hen af vejen formået at tage disse valg, uden at tvivlen er kommet i vejen for hende, men haft tillid til at det var det rigtige valg hun havde taget. Hun formår et stykke hen af vejen, at skabe sin egen identitet, som Giddens henviser til (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62).

Da Emma flytter til København sker der dog noget med hendes livsfortælling, fra at være den pæne pige med gode karakterer, kommer hun nu ind i en, for hende ny verden og ny livsstil. Vi kan måske med baggrund i Giddens teori, forestille os, at Emma måske har truffet en beslutning, hvor tvivlen har luren, men hvor graden af tillid til omverdenen har fået afgørende betydning. Hun vælger, i København at flytte sammen med nogle nye venner, som lever en helt anden livsstil end Emma er opvokset med. Dette fører at hendes livsfortælling tager en drejning og skabelse af en selvidentitet bliver først af en ny sti (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62). Om dette siger informanterne:

Informant 1: *"Jeg syntes netop lige præcis at hun formår jo at skabe noget netværkovre i København, så jeg ser jo faktisk en pige der egentlig har noget vilje udadtil og nogle ressource, hun kan godt det sociale og alle de ting. Men jeg tænker at hun bare tager nogle valg, som kan være forkerte for hende"*(bilag 1 s. 9).

Informant 3: "Forkerte valg, men nogle gange er det også et spørgsmål om at det vel også er ok at man lige trækker sig i en periode og mærke efter hvem er jeg og hvad skal jeg med mit liv"(bilag 1 s. 9).

Emma oplever et fællesskab og en tryghed i den nye gruppe af venner. De hjælper hinanden med alt i hverdagen, støtter hinanden økonomisk og skralder sammen for at få mad, på en så miljø og ressourceorienteret måde som muligt. Hun lever i den periode lidt et hippieliv, de går op i miljøet og lever lidt dag til dag. Der bliver således, ifølge Giddens, tilføjet en del til hendes livshistorie, dog stikker denne del af historien lidt ud fra den resterende del. Emmas valg kan, ifølge Giddens, bunde i den evige jagt på selvidentitet, det at skabe sin egen livsfortælling blandt tusinde af muligheder. En livsfortælling, som i det senmoderne samfund er blevet til et livsvarigt projekt (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62).

Emma søger således, ifølge Giddens, efter historier til sin livsfortælling, så denne kan holdes kørende. I det senmoderne samfund skal individet, ifølge Giddens have evnen til at skabe sig en livsfortælling, tilpasse og revidere denne konstant, i evig jagt på at skabe den mest optimale udgave af "hvem er jeg ", en selvidentitet. Et pres som skabes af samfundet, i kraft af det tredje kendetegn, modernitetens øgede refleksivitet. Emma oplever at hendes livsfortælling ændrer sig, da hendes venner begynder at starte på uddannelse. Emma har ikke fået søgt ind på designstudiet, som hun ellers har drømt om. Det virker til at Emma er begyndt at tvivle og ifølge Giddens, oplever Emma måske ligefrem en tryk for negativ følger, som følge af hendes eventuelle beslutning.

Med baggrund i Giddens kan vi sige, at Emma står overfor et valg i hendes livsfortælling, som volder hende problemer. Hun er, ifølge Giddens, ikke længere sikker på hendes livsfortælling og har mistet evnen til at holde denne kørende (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62).

Emma er i tvivl om hendes selvidentitet, i tvivl om hvilken vej hendes livsfortælling skal gå. Som følge deraf søger Emma tilbage til Aalborg, til sine forældre og venner. Ifølge Giddens teori, mener vi at Emma søger tryghed, i forhold til at opnå større ontologisk sikkerhed i livet (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 61). Men derhjemme er vennerne jo også startet på uddannelse og herom tænker informanterne følgende:

Informant 1: *"Vi diskutere meget og vi oplever at vores ungegruppe har den der tjek liste. At inden jeg er 25 år skal jeg have disse ting, og jeg tænker for Emma så er der lige nogle af disse punkter som hun ikke kan vinge af. Og det kan vennerne måske, de er i uddannelse". Jeg tænker hvorfor er hun ikke blevet i København og fundet et arbejde og sagt at "jeg skal have noget livserfaring, jeg skal finde ud af hvem er Emma"(bilag 1 s. 9).*

Informant 2: *"Jeg syntes at en af de ting jeg oplever det er meget dem der måske er rykket herover til Aalborg fra København og hvor de ellers kommer fra. Og de oplever måske den isolation her og mangel på netværk. Så rykker de simpelthen tilbage igen. Så de søger det netværk at de havde engang"(bilag 1 s. 8).*

Informant 1: *"Jeg tænker nogle gange at det netværk også er et spørgsmål om tryghed. Med Emma tænker jeg meget at kommer hun hjem til Aalborg igen, fordi at det var et minde om god tid, hvor tingene stadig kørte godt, gode karakterer, Emma havde styr på Emma"(bilag 1 s. 8).*

Informanternes udtalelser stemmer således overens med Giddens teori om ontologisk sikkerhed og søgen efter tryghed. Ligeledes søger Emma måske igen en sikker livsfortælling, en fortælling hvor, som informanterne siger, "Emma havde styr på Emma". Hendes livsfortælling var her skabende, fremadskridende og præget af ontologisk sikkerhed, ifølge Giddens teori (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62). Samtidig kan vi med baggrund i det senmoderne samfunds struktur tænke, at Emma også føler et pres i forhold til at skulle i uddannelse, ligesom vennerne. Om dette siger informanterne følgende:

Informant 1: *"Det her det handler også om noget selvtillid og selvværd og tro på sig selv, og så sige "jeg skal måske ikke den vej som mine søstre skulle, jeg skal noget andet"... f.eks. til Nepal, uden at selvrealisere sig selv, men gøre noget andet, ikke. Og så sænke den der overlækker til hvad synes jeg, at jeg skal, fordi nogle gange... én ting er hvad samfundet forventer, men nøj, hvor kan de også stille høje krav til sig selv"(bilag 1 s. 14).*

Informant 1: *"Der er jo heller ikke mange skud i bøssen til at vælge den rigtige uddannelse. Det er det jeg oplever i den undervisning jeg har, at jeg siger at I har et skud i bøssen og det skal helst sidde der første gang. Kom nu ud og undersøg. Men jeg tænker da også at jeg har nogle hvor at, I skal ud og mærke jer selv. "Tag på højskole eller tag ud og rejse, få noget arbejde. Lad nu være med at have travlt, bliv klogere på jer selv"(bilag 1 s. 10).*

Når Emma oplever at det hele er lidt svært, tvivlen er til stede og hun aner ikke hvad hun skal, så bunder det ifølge Giddens i, at den øgede refleksivitet som hersker i det senmoderne samfund. Øget refleksivitet over hver en lille handling eller beslutning, skaber tvivl og angst for, hvilke konsekvenser et bestemt valg, vil kunne have for vores livsfortælling og selvidentitet. For Emma betyder ændringer i hendes liv, at hun, ifølge Giddens teori igen oplever denne tvivl og angst (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 57). For hvad vej skal hendes livsfortælling og hvad skal hendes selvidentitet bestå af, når der nu er så mange valgmuligheder. Som informant 1 siger:

Informant 1: *"... som Emma der er vant til at gøre det godt, nu syntes hun ikke at hun gør det godt, så kan jeg godt forstå så vælter korthuset, hvem er hun så?"(bilag 1 s. 22).*

Emma har således, ifølge Giddens teori, ikke haft tilstrækkelig ontologisk sikkerhed, til at modstå store omvæltninger i livet, denne sårbarhed har vækket tvivlen og angsten i hende, således at hun, på nuværende tidspunkt, ikke formår at træffe fremtidige beslutninger i forhold til hendes livsfortælling og egen selvidentitet (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 61).

Opsamling på analyseafsnit

I dette afsnit følger en kort opsamling på ovenstående analyse for at samle hovedpunkterne i analysedelen inden at dette videreføres til vurdering og konklusion.

Præstationssamfundet

Når vi har valgt at benytte Anders Petersen, er det fordi vi tror på, at hans argumenter for præstationssamfundet kan være med til at analysere vores problemstilling.

Af ovenstående analyse vurderer vi, at selv om Emma kommer fra et ressourcestærke hjem, med forældre der er veluddannede og på arbejdsmarkedet, ser vi, at hun støder på nogle udfordringer i gennem livet. Ifølge Anders Petersen er det ikke familien der er det essentielle for om man klare sig godt i livet, men derimod om man er målrettet og i uddannelse eller i arbejde (Petersen, 2016, s. 67). Ved Emma ser vi en isolation, dette kan skyldes at hun endnu ikke har samme mål i livet som sine kammeraterne og hendes søskende, og har derfor svært ved at leve op til forventningerne fra præstationssamfundet eller eventuelle forventninger hun har til sig selv. Anders Petersen argumenterer for, at man ikke må hvile på laurbærrene, da man på denne måde risikere at ekskluderer sig selv. Da Emma ikke er kommet videre i uddannelsesræset, ser hun også at hun bliver overhalet af sine kammerater, og som præstationsindivid bliver man bedømt på, om man er omstillingsparat og om man har ja-hatten på. Denne situation som Emma har sat sig selv i, kan være udfordrende da hun kan ende med at blive den værste kritiker af sig selv (Petersen, 2016, s. 91).

Den usikkerhed Emma allerede står overfor, bliver forstærket af, at samfundet og medierne skaber et billede af hvordan de unge skal argere og hvad der er det ideal man skal bestræbe sig efter at blive, i form af at være superstudent. Ifølge Anders Petersen kan usikkerheden bunde i de fravalg hun har taget i forhold til uddannelse og om at opkvalificerer sine kompetencer og finjusterer sine evner. Da hun ikke er i gang med disse ting, er hun ifølge Anders Petersen ikke attraktiv i forhold til præstationssamfundet og hun holder derfor ikke konkurrencen i gang. Hvis Emma skal være med i konkurrencen igen, bliver hun nødt til at følge de normer og det regelsæt der forventes i præstationssamfundet (Petersen, 2016, s. 82).

Diagnoser

Vi har i analysen omkring diagnoser set på de forhold der gør sig gældende i samfundet på grundlag af udvidelser af diagnosekategorier, konkurrencestaten og præstationssamfundet. Den fokus på individet som konkurrencestaten har tilført, har medført at unge som Emma bliver presset i deres tilværelse. Konkurrencestaten fordrer at den enkelte har selv ansvaret for sit eget liv, og kan ikke bebrejde andre for dens nederlag (Petersen, 2016, s. 58). Emma oplever i sin tilværelse det pres fra omverdenen, og hun oplever det som et nederlag at hun ikke kan beslutninger omkring sin egen fremtid. Emma vokser op i en ungdomskultur hvor der er fokus på det perfekte og man skal være tilstede på sociale medier. Det medfører at hun oplever en tristhed og trækker

sig mere ind i sig selv og dermed væk fra det fællesskab som tidligere var en støtte og en identitet for hende. Præstationssamfundet efterspørger netop et individ der er handlingsorienteret, men med diagnosen depression kan individet opleves som handlingslammet (Brinkmann & Petersen, 2015, s. 80). Emma oplever sig selv som ude af stand til at tage hånd om sin fremtid, og er dermed handlingslammet i forhold til at tage beslutninger og ansvar for sit liv. Kontrasten mellem Emmas diagnose med depression og de forventninger og krav som samfundet stiller til hende i form af konkurrencestaten og præstationssamfundet, det gør at hun befinder sig i et tomrum som hun på egen hånd kan have svært ved at finde en vej ud fra. Emma vælger at søge tilbage til sin familie og tidligere netværk for at søge efter tryghed og en identitet som tidligere hendes fundament.

Identitet i det senmoderne samfund

Når vi benytter Giddens teori om øget refleksivitet, den refleksive selvidentitet og hans begreb ontologisk sikkerhed, fører det til følgende opsamling af delanalysen. Som udgangspunkt, kan man ifølge Giddens sige, at Emma umiddelbart har opnået ontologisk sikkerhed, idet hendes barndom umiddelbart virker tryk, forudsigelig og sikker. Ifølge Giddens er ontologisk sikkerhed helt grundlæggende for at udvikle sin selvidentitet. Emma evner i den første del af hendes liv, at træffe beslutninger og skabe sin livsfortælling i tryghed med omverdenen (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62). Hun formår således, at skabe sin egen livsfortælling et stykke hen ad vejen, men da den nye livsstil i København tager en ny drejning, får Emma det svært og forår ikke at tage beslutninger. Hun evner derfor, med baggrund i Giddens, ikke at holde sin livsfortælling kørende (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 62).

Når vi ser at Emma alligevel viser sig ikke at kunne træffe beslutninger, men begynder at tvivle og er usikker på sine valg. Så kan det ifølge Giddens begrundes med, at Emma i sin barndom eventuelt ikke har opnået tilstrækkelig ontologisk sikkerhed, i forhold til at have et beskyttelsesværn mod den tvivl samfundet skaber og hun bliver derfor sårbar, da hendes livsfortælling tager en drejning (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 63). Emma søger derfor tilbage mod det, der var trygt og sikkert, hvor hun havde styr på sig selv. Dette ifølge Giddens i et forsøg på at opnå større ontologisk tryghed, i nærheden af sine primære omsorgspersoner. Dette ifølge Giddens,

for at øge sikkerheden, mindske tvivlen samt for at tilbage vinde evnen til at holde sin livsfortælling kørende (Hansen, Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde, 2013, s. 61).

Vurderingsafsnit

I dette afsnit ønsker vi at præsentere en vurdering på baggrund af den foregående analyse. Således følger der i dette afsnit en vurdering med baggrund i det anvendte teori om præstationssamfundet, diagnoser samt Giddens identitetsteori.

Vi starter vores vurderingsafsnit med at se på Anders Petersens præstationssamfund.

I forbindelse med analysen af Anders Petersens præstationssamfundet, har vi udarbejdet følgende vurdering ud fra førnævnte analyse. Ud fra denne, vurderer vi ikke Emma som værende i en udsat position, idet hun kommer fra et ressourcestærk hjem, med veluddannede forældre. Det er vores vurdering, at Emma mærker presset fra samfundet og medierne, da disse har skabt et urealistisk billede af hvordan man som ung skal agere i et præstationssamfund.

I dag ser vi et stigende pres til de unge, hvor det hele handler om at skulle præstere mere og blive bedre i form af at tage en uddannelse eller være på arbejdsmarkedet, og ud fra dette vurderer vi at dette kan være svært for Emma, at træffe den rigtige beslutning om fremtiden, da man helst skal ramme rigtigt første gang.

Som nævnt i analysen forventes der af samfundet, at man skal være superstudenter, og denne forventning kan blive en hindring for Emmas videre valg, da vi vurderer at hun har høje forventninger til sig selv. Noget andet der kan vanskeliggøre hendes valg kan være, at man ifølge Anders Petersen er sin egen værste kritiker, og på den måde kan hun ligeledes trække sig ud af konkurrencen, så hun ikke ender med at skuffe sig selv.

Ved Emma ser vi ligeledes at hun isolerer sig i forhold til sine kammerater. Her kan hun føle en distance, da de nu har sikret deres fremtid og de lever om til de forventninger samfundet har. Ifølge Anders Petersen er et præstationsindivid succesrigt, hvis man kan begå sig i sociale sammenhænge. Her vurderer vi, at Emma godt kan begå sig socialt, da hun har boet i et kollektiv, men vi vurderer alligevel, at hun er bag ud i "konkurrencen" i

forhold til sine kammerater, da hun ikke er i gang med noget, og på den måde ikke kan opkvalificere sine kompetencer enten igennem uddannelse eller beskæftigelse.

Endvidere vurderer vi i forbindelse med vurdering af analysedelen omkring diagnoser følgende.

Vi vurderer, at den stigning i psykiatriske diagnoser vi har set i samfundet de seneste årtier har haft en betydning for Emma. Vi kan se at der er at der har været en udvidelse af de psykiatriske diagnoser, så de således nu også inddeler det enkelte menneskets lidelser og ubehag i diagnosticerede kategorier. Det har medført at psykiatriske diagnoser er med til at skabe en forståelse af de livsfænomener som man kan se ved den enkelte, og for Emmas vedkommende dækker en depressionsdiagnose nu også tristhed.

Vi vurderer ligeledes, at Emma oplever at hun føler sig presset i sin nuværende livssituation, da hun oplever et pres på hendes tilværelse som en konsekvens af konkurrencestaten. Den samfundsmæssige konsekvens af konkurrencestatens indtog er et stort pres på det enkelte individ, som synliggøres ved en forventning om at man selv har ansvaret for sit eget liv og oplever man eventuelle nederlag kan man kun bebrejde sig selv. Endvidere vurderer vi, at Emma oplever at hun ikke er i stand til at tage afgørende beslutninger om sin fremtid og at hun tager det som et nederlag. Hun har svært ved at sætte ord på hvorfor at der er noget i hendes tilværelse der virker svært for hende. Hun oplever en tristhed i sin tilværelse, og det medfører at hun trækker sig mere ind i sig selv.

I et samfundsmæssigt perspektiv vurderer vi, at Emma oplever at hun er handlingslammet og ude af stand til at træffe afgørende beslutninger omkring sin fremtid. Det gør vi med baggrund i, at Emmas depression og de krav og forventninger hun møder fra samfundet i form af konkurrencestaten og præstationssamfundet modarbejder hinanden. Emma kan have vanskeligt med at opfylde de forventninger og krav som samfundet stiller hende, når hun lider under symptomerne fra en depression. Vi vurderer, at det for Emma er væsentligt at have fokus på dette modsætningsforhold mellem depression og samfundets krav til hende.

Afslutningsvis præsenteres en vurdering med baggrund i foregående analyse med brug af Giddens identitetsteori. Med baggrund i denne, er det vores vurdering at Emmas identitet samt livsfortælling, er påvirket af det senmoderne samfunds livsvilkår. Det er vores vurdering at Emma, i sin barndom har opnået en næsten fuldendt ontologisk

tryghed. Når vi vurderer at Emma kun har opnået næsten fuldendt ontologisk tryghed, er dette med baggrund i, at vi vurderer at det kan være denne manglende del af ontologisk sikkerhed, som kan være medvirkende til at Emma senere hen oplever usikkerhed og tvivl, i forbindelse med valg, som påvirker hendes fremtid. Vi vurderer således at Emma har udviklet et fornuftigt beskyttelsesværn, i forbindelse med de udfordringer hun møder på sin vej, dog skinner manglen på ontologisk sikkerhed igennem, når livets vej bliver for udjævn eller tager en drejning, som Emma ikke har forudset eller forventet.

Det er vores vurdering at dette beskyttelsesværn har fungeret fint for Emma op gennem barndommen og hendes teenageår. Her går det Emma godt i skolen, hun er vellidt og får fine karakterer. Det er vores vurdering, at Emma udadtil har det perfekte liv med veluddannede forældre, som er på arbejdsmarkedet og søskende som alle er i gang med uddannelser. Man kan måske sige, at udefra, så det ud til at vejen forude for Emma, var uden de store problemer. Vores vurdering er således også at Emmas livsfortælling og hendes selvidentitet igennem hendes barndom samt teenageår, følger en ubesværet vej og at Emma således, på dette tidspunkt formår at skabe samt holde sin egen livsfortælling kørende.

Det er vores vurdering at Emmas livsfortælling først bliver udfordret, idet hun flytter i kollektiv i København. Vi vurderer, på baggrund af analysen, at den meget markante beslutning om at flytte i kollektiv i København, de følger den har samt den livsstil som følger med denne beslutning, er med til at vækker tvivlen i Emma, som vi vurderer er til stede, som følge af den manglende rest af ontologisk sikkerhed. Emmas markante valg, vurderer vi kan bunde i den evige jagt på selvidentitet, som hersker i det senmoderne samfund. Det hele tiden at skulle virke skabende omkring sin egen livsfortælling og konstant reflektere over sig selv og sin fortælling. Emma er derfor konstant nødt til at skulle holde gang i sin livsfortælling.

Vi vurderer således at Emma har evnen til at holde sin livsfortælling samt egen identitet kørende, så lang tid at disse virker trygge og forudsigelige. Da hun flytter i kollektiv, er drejningen så stor, at tvivlen får overtaget, grundet den manglende del af ontologisk sikkerhed og Emma bliver sårbar. Vi vurderer at Emmas livsfortælling går i stå, da alle de andre i kollektive bevæger sig videre i deres livsfortælling og væk fra den fortælling som Emma var en del af samt tryk i.

Vi vurderer således, at Emma begynder at tvivle på hvad hun skal i livet, hvilken vej hendes fortælling skal gå, idet der er tusinde muligheder, men alle med mulige negative konsekvenser. Således vurderer vi, at Emma søger hjem mod tryghed og sikkerhed, for at opnå større ontologisk sikkerhed. Emma søger mod en plads i livet, hvor "Emma havde styr på Emma". Dette ifølge vores vurdering, i håb om igen at kunne opnå evnen til at holde sin livsfortælling i gang, således at denne igen bliver skabende, fremadskridende og evig refleksiv.

Konklusion

Hvordan kan vi forstå udsathed blandt unge i det senmoderne samfund? Og hvordan påvirkes begrebet udsathed af det senmoderne samfunds udvikling?

I vores analyse har vi undersøgt hvordan vi kan forstå udsathed blandt unge i det senmoderne samfund. Det har vi gjort ved hjælp af at analysere på et fokusgruppeinterview hvor informanterne skulle have fokus på udsathed. Endvidere har vi undersøgt dette ud fra tre udvalgte teorier omhandlende præstationssamfundet, konkurrencestaten, diagnosesamfundet samt Giddens identitetsteori.

I analysen har vi undersøgt hvordan den unge oplever presset fra præstationssamfundet. For at kunne analysere på dette, har vi som nævnt tidligere anvendt Anders Petersen, der argumenterer for at man i præstationssamfundet hele tiden skal præstere bedre, være udviklingspræt og blive en bedre version af sig selv.

I analysen kan vi konkludere at, det senmoderne samfund har haft stor betydning for Emma, idet der har været nogle forventninger til hende, både fra sig selv, men også fra præstationssamfundet. De forventninger har hun ikke kunne indfri, idet hun ikke er i gang med en uddannelse. Konsekvenserne for Emma kan blive, at hun isolerer sig mere fra fællesskabet, og at hun ikke kommer videre i sit liv, og valget om sin fremtid kan endvidere blive en barriere for hende. Men vi kan ligeledes konkludere, at selvom at man har et stort netværk, så kan man alligevel føle sig meget alene. Og så er der dem, der selv vælger at isolere sig og trække stikke, da de ikke kan leve op til de forventninger præstationssamfundet har til en.

Vi kan dog også konkludere, at medierne også har en stor rolle i forhold til at tillægge et unødvendigt pres på de unge. Der gøres meget opmærksom på de såkaldte superstudenter, og man hører aldrig om de studenter som får middelkarakterer. Presset til Emma, kommer derfor ikke kun fra samfundet, men også fra Emma selv. Endvidere er Emma i øjeblikket ekstra sårbar, idet hun har en depression og kravene fra samfundet kan derfor opleves endnu mere uoverskuelige for Emma.

Vi har i analysen været inde på den stigning i depressions diagnoser, som vi ser i det senmoderne samfund, kan have sit udgangspunkt i den udvidelse af symptomer, der skal være tilstede i en depressionsdiagnose. Vi konkludere her, at det har haft en væsentlig betydning for Emma, da hun på baggrund af den tristhed og magtesløshed hun oplever, bliver diagnosticeret med en depressionsdiagnose. Vi kan på baggrund af dette konkludere, at samfundet har en stigende tendens til at diagnosticere forholdsvis enkelte livsfænomener i en diagnose kategori.

Vi har set på de samfundsmæssige konsekvenser, i form af krav og forventninger til det enkelte individ, som konkurrencestaten og præstationssamfundet har medført. Vi kan herfra konkludere, at Emma i samfundet mødes af en forventning om at tage ansvar for eget liv, og samtidigt være handlingsorienteret i eget liv. Men Emma oplever, at hun ikke i øjeblikket, kan leve op til de samfundsmæssige krav og hun reagerer ved at trække sig længere og længere tilbage.

Vi konkluderer endvidere, at det individorienteret perspektiv som både konkurrencestaten samt præstationssamfundet har, står i direkte kontrast til diagnosen depression. Med udgangspunkt i dette, så er det muligt at forstå hvorfor Emma føler, at hun ikke kan beskrive hvad det er der er svært i hendes tilværelse. Vi konkluderer, at Emma føler sig presset i forhold til de symptomer hun oplever fra depressionsdiagnosen, og de krav og forventninger hun føler hun skal leve op til ved konkurrencestaten og præstationssamfundet.

Vi kan således konkludere, at det pres som der er på de unge i dag i forhold til at komme hurtigt i gang med en uddannelse kan være særdeles problematisk for unge, der er diagnosticeret med depression. Deres symptomer kan være medvirkende til at de har svært ved leve op til de krav de bliver mødt med i samfundet.

Både Præstationssamfundet og diagnosen depression er faktorer, som også indflydelse på selve Emmas identitetsdannelse, idet det mange krav og muligheder i det

senmoderne samfund, kan virke uoverskuelige for Emma grundet hendes depression. Det kan således være næsten umuligt for hende, at håndterer kravene fra samfundet, samtidig med at hun, ifølge Giddens identitetsteori, skal være på evig jagt efter historier til hendes livsfortælling. Livet i det senmoderne samfund, kræver således et beskyttelsesværn i form af Giddens begreb ontologisk sikkerhed. Det er vores konklusion, at Emma i sin barndom har opnået næsten fuldendt ontologisk sikkerhed, således at dette har kunne virke som beskyttelsesværn mod de udfordringer livet bringer på sin vej, når man lever i det senmoderne samfund. Vi konkluderer dog, at idet Emma ikke har opnået helt fuldendt ontologisk sikkerhed, bliver hun, når hendes livsfortælling tager en uventet drejning, sårbar og således får tvivlen og usikkerheden adgang til hendes ellers sikre og trygge livsfortælling.

Vi konkluderer endvidere, at dette beskyttelsesværn har fungeret for Emma i barndommen samt teenageårene, hvor hendes livsfortælling og selvidentitet har været tryk og sikker.

Vores konklusion er, at det først er da Emma tager et markant valg og flytter til København, at den manglende ontologiske sikkerhed, kommer til udtryk. Her tager hendes livsfortælling en så uventet drejning og at hendes selvidentitet bliver udfordret og usikker og Emmas sårbarhed overfor usikkerhed og tvivl, bliver synlig. Emma står derfor pludselig i en forholdsvis udsat position, i forhold til hendes livsfortælling samt selvidentitet. Det er først i dette øjeblik, at Emma mister evne til at holde sin livsfortælling i gang og sin selvidentitet stabil. Vi konkluderer endvidere at, Emmas søgen tilbage til sin familie, skyldes tryghed og en søgen efter ontologisk sikkerhed, således at hendes livsfortælling igen kan blive skabende og fremadskridende samt hendes selvidentitet igen, kan blive præget af sikkerhed, tryghed og positiv refleksion over fremtidens valgmuligheder. Vores konklusion er således at Emma søger tilbage til, hvor hun havde styr på sin livsfortælling og selvidentitet, hvor "Emma havde styr på Emma".

Vores konklusion er endvidere, at Emma er et godt eksempel på livets udfordringer i det senmoderne samfund, med alt hvad dette indebærer af krav, muligheder, valgt, livsfortællinger og evig refleksion over "Hvem er jeg". Vores konklusion er således, at Emma er presset af flere grundet, men primært på grund af livet i det senmoderne samfund. Hun oplever enorme krav fra det omgivende samfund, hvad enten de stammer fra hende selv eller samfundet, eller begge dele kan man diskutere. Vi mener dog, at

Emma står det den situation, hun gør, som følge af en række uheldige valg i hendes livsfortælling. Disse har fået hende væk fra det spor i livet, som hun fulgte og hvor hun var tryk. Usikkerheden får således Emma til at tvivle på førhen sikre ting i hendes tilværelse og mængden af krav fra præstationssamfundet kan virke uoverkommelige for Emma. Det er samtidig vores vurdering at Emmas diagnose er et produkt af det senmoderne samfunds høje krav til individet, som skal være i evig udvikling. Denne evige udvikling konkludere vi, at den samme evige udvikling, som Giddens peger på i sin teori. Således konkluderer vi, at ikke nogen af disse tre teorier kan stå alene, men skal ses som en helhed, da vi mener, at disse hænger uløseligt sammen.

Perspektivering

I vores sidste afsnit vil vi reflektere over hvilken viden projektet har givet os, og samtidigt se på de udfordringer der kan opstå i fremtiden i det sociale arbejde med denne gruppe af udsatte unge. Vi vil tage udgangspunkt i hvem vi formoder fremtidens udsatte unge bliver, dernæst vil vi se på om der er grundlag for en revurdering af begrebet udsathed og afslutningsvis vil vi se på hvilken betydning det har for os som kommende socialrådgivere.

Hvem er fremtidens udsatte unge?

Vi har i vores projekt taget udgangspunkt i den gruppe af udsatte unge som kommer fra familier vi ikke traditionelt forbinder med udsatte familier, da nyere forskning viser at netop denne gruppe tegner sig for halvdelen af de udsatte unge. Som kommende socialrådgivere har vi undret os over netop denne udvikling, og over at der ikke er mere viden på området. Vi er gennem samfundet, medierne og vores studie blevet så vant til at det der i samfundet har været fokus på at udsatte unge har en baggrund i den sociale arv eller chanceulighed.

Men i det senmoderne samfund bliver vi nu udfordret af denne gruppe af udsatte unge som befinder sig på kanten af det danske samfund, og som vores projekt konkludere, så er det andre marginaliserings processer der gør sig gældende for netop denne gruppe af udsatte unge, og det rejser så spørgsmålet om hvem fremtidens udsatte unge så er? Vi formoder, at der i fremtiden stadig vil være udsatte unge som kommer fra udsatte familier og at de til stadighed vil være en del af gruppen af udsatte unge. Men vi

formoder samtidig, at der i fremtiden vil være en højere andel af de udsatte unge som kommer fra familier vi ikke traditionelt forbinder med udsathed. Det begrundes vi med, at der i det senmoderne samfund er en tendens til at der bliver stillet høje krav til unge mennesker. Samtidig ser vi i en stigning i psykisk sårbarhed og mistro blandt de unge i dag, som kan forventes at blive stigende i fremtiden.

Mange unge mennesker oplever at overgangen fra barn til voksen bliver mødt med en forventning om at tage ansvar om eget liv, og der er en forventning om at den unge selv tage ansvar om hvilken uddannelse der ønskes i fremtiden. Reformen af uddannelsessystemet har medført yderligere pres på de unge hvor det gælder om at vælge rigtig fra starten, da der i mange tilfælde ikke er mulighed for at tage en anden uddannelse.

Som kommende socialrådgivere mener vi, at en øget fokus på denne gruppe er nødvendigt i det sociale arbejde, da de stiller krav om en viden som der ikke tidligere har været fokus på. Men samtidigt skal vi også være opmærksomme på at det at være i en udsat position for de unge, gerne skal være en overgang og ikke en stationær oplevelse. Samtidigt tror vi ikke at der findes lette løsninger for at hjælpe de udsatte unge, men derimod en helhedsorienteret hjælp og støtte som favner de unge og skaber forandringer i samarbejde med dem.

Skal vi revurdere vores syn på udsatte, som vi forstår det i dag?

I forbindelse med ovenstående refleksioner vedr. hvem fremtidens udsatte er, tænker vi at et andet spørgsmål trænger sig på... for hvis fremtidens udsatte er en anden gruppe end den vi traditionelt ser som udsatte i vores samfund, skal vi så ligefrem revurdere vores syn på udsathed, som vi forstår det i dag? Igennem vores undersøgelse er det blevet tydeligt for os, at der i det senmoderne samfund stadig hersker en fordom i forbindelse med det at være udsat. Denne fordom indebærer kort sagt, at hvis du er opvokset i en social belastet familie, hvor far drikker og mor er depressiv... jamen, så er det jo helt naturligt, at du er udsat.

MEN... undersøgelsen viser også, at det senmoderne samfund tilsyneladende skaber nogle livsvilkår, som derpå ser ud til at skabe en anderledes type udsatte unge, end dem vi traditionel kender til. Unge fra hjem, hvor far og mor er uddannede samt har fast arbejde, hvor den unge har haft en stabil og tryk barndom og hvor ingen havde forudset

at barnet/den unge kunne ende i en udsat position senere hen. Ikke dets drog mindre viser det sig, at halvdelen af udsatte unge, i det senmoderne samfund, kommer fra netop denne type familier.

Dette har fået os til at reflektere over, om det syn vi har på udsathed, trænger til en kraftig fornyelse, således at vores fordomme eller forforståelse for udsathed i det senmoderne samfund, rent faktisk stemmer overens med hvordan udsathed i denne samfundstype faktisk fordeler sig blandt både de socialt udsatte familier samt det, de fleste af os ville kalde en typisk kernefamilie.

Vi mener, på baggrund af vores undersøgelse, at der er behov for at revurdere vores syn på udsathed i det senmoderne samfund. Dette således at de udsatte unge, fra familier vi ikke traditionelt forbinder med udsathed, oplever en større forforståelse for deres problemstillinger, i mødes med det offentlige system. Når vi således står med en anderledes type udsatte unge i fremtiden og en revurdering af det syn eller den forforståelse, vi har i forbindelse med begrebet udsathed, så kan an måske spørge sig selv, hvilken betydning dette har for os som kommende socialrådgivere?...

Hvad betyder det for os som socialrådgivere?

I forlængelse med ovenstående refleksioner, er det vigtigt for os som kommende socialrådgivere, at der er fokus på denne gruppe af udsatte unge, og arbejdet med dem bliver målrettet. Når nogle af disse unge ikke bliver opdaget, kan det være fordi, at den tidlige indsat ikke har været tilstede, eller man simpelthen ikke har fået øje på den "nye" gruppe af udsatte unge. Disse unge skal være en del af fællesskabet og være i centrum, og vi skal støtte dem i en positiv udvikling. Vi skal fange dem inden de bliver en del af det offentlige system.

Men hvad betyder det så for os? Vi tror at samarbejdet med de forskellige intuitioner skal forbedres i det tværprofessionelle samarbejde, og det samarbejde kan allerede starte i børnehaven, i folkeskolen, eller på ungdomsuddannelserne, og på den måde skal fokus være på en tidlig og forebyggende indsats. Den helhedsorienterede indsats er også et vigtigt element i arbejdet med de unge, da en god dialog med den unge og forældrene kan hjælpe til, at den unge selv får et ejerskab i sagen, så familien bliver medspillere i stedet for modspillere.

Når vi skal arbejde med disse unge, er det også vigtigt at vi kan motiverer dem, da vi tror på at succes og motivation følges ad. Hvis de unge er i en svær situation med pres fra samfundet, forældrene og dem selv, kan det være godt, at vi som socialrådgivere kan frembringe de unges egne grunde til at lave en forandring i livet. Ved at motivere de udsatte unge kan vi fokusere på hvad de selv ønsker for fremtiden. Derfor er det vigtigt, at vi lytter til de unge, og ser det enkelte menneske der sidder foran os.

Vi er velvidende om, at dette ikke er så let som så, men vi mener at hvis der bygges bro mellem os der arbejder ude i felten og ledelsen, så er vi et lang stykke af vejen.

Litteraturliste

Andersen, A. A. (maj 2016). *Faktalink -bibliotek og undervisning*. Hentede 10. november 2016 fra www.faktalink.dk: <https://faktalink.dk/titelliste/unge-og-sociale-medier>

Børne- og socialministeriet. (september 2013). *Målsætninger for de mest udsatte frem mod 2020*. Hentede 10. November 2016 fra www.sm.dk: https://www.stm.dk/multimedia/Alle_skal_med_-_M_l_s_tninger_for_de_mest_udsatte_frem_mod_2020.pdf

Benjaminsen, L., Andrade, S. B., Andersen, D., Enemark, M. H., & Birkelund, J. F. (December 2015). *Det Nationale forskningscenter for velfærd*. (S. -D. velfærd, Producer) Hentede 29. December 2016 fra www.sfi.dk: https://pure.sfi.dk/ws/files/393386/1541_familiebaggrund_og_social_marginalisering_i_Danmark.pdf

Brøndum, P., & Hansen, T. B. (2014). *Luk samfundet op!* (2. udgave, 1. oplag udg.). København: Forlaget Columbus.

Brinkmann, S., & Petersen, A. (2015). *Diagnoser - Perspektiver, kritik og diskussion* (1. udgave, 3. oplag udg.). Århus: Forlaget Klim.

Hansen, S. J. (2014). *Professionelle i velfærdsstaten* (2. udgave, 1. oplag udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Hansen, S. J. (2013). *Sociologi i socialrådgivning og socialt arbejde* (1. udgave, 2. oplag udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Harder, M., & Nissen, M. A. (2011). *Helhedssyn i socialt arbejde* (1. udgave, 2. oplag, 2012 udg.). København: Akademisk Forlag.

Jacobsen, M. H., & Pringle, K. (2008). *At forstå det sociale - sociologi og socialt arbejde* (1. udgave, 1. oplag udg.). København: Akademisk forlag.

Katznelson, N., Jørgensen, H. D., & Sørensen, N. (2015). *Aalborg Universitet*. Hentede 29. December 2016 fra www.vbn.aau.dk: https://www.vbn.aau.dk/files/210242686/Hvem_er_de_unge_p_kanten_af_det_danske_samfund_OA.pdf

Petersen, A. (2016). *Præstationssamfundet* (1. udgave, 1. oplag udg.). København: Hans Reitzels Forlag.

Rådet for socialt udsatte. (19. december 2013). *Anbefalinger til regeringens sociale 2020-mål "alle skal med"*. (R. f. udsatte, Redaktør) Hentede 28. december 2016 fra www.udsatte.dk: https://www.udsatte.dk/dyn/resources/News_Content/file/0/160/1387448236/radets-anbefalinger-til-regeringens-2020-mal.pdf

Rockwool Fondens Forskningsenhed. (Januar 2016). *Den økonomiske gevinst ved at inkludere de udsatte unge*. Hentede 11. Oktober 2016 fra

www.rockwool.dk: http://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2016/01/Study-paper-39_Final.pdf

Thagaard, T. (2004). *Systematik og indlevelse - en indføring i kvalitativ metode* (1. udgave, 7. oplag udg.). København: Akademisk forlag.

Thagaard, T. (2004). *Systematik og Indlevelse*. Akademisk Forlag.

Ziehe, T. (1989). *Ambivalenser og mangfoldighed* (1. udgave, 1. oplag udg.). (H. C. Fink, Ovs.) København: Politisk revy.